

3/96

cena 15,-

ZAMĚNÍ DOBY

NADĚJE NA VÝHRU

ANEB

ILUZE A SNĚNÍ NENÍ NADĚJE

NADĚJE NA VÝHRU

ANEBO

ILUZE A SNĚNÍ NENÍ NADĚJE

Do obrovského kasina Caesars Palace v Las Vegas se dostanete dlouhým, skleněným tunelem na pohyblivém chodníku. Vyústí do nesmírně rozlehlé haly plné hracích stolů s ruletou či kartami a s desítkami hracích automatů podél stěn. U nich stovky lidí všeho věku sní svůj sen o štěstí.

Vytahuji fotoaparát. Sotva se mi objeví v ruce, stojí vedle mne svalnatý mladík ve smokingu a slušně, ale energicky říká: „Ne, fotografování zakázáno...“ Snad proto, aby některý ze slavných tohoto světa nebyl přistižen při této vášni.

Hra milionů

Hracíká vášně – zdá se – zachvátila celý svět a je jakýmsi znamením naší hektické doby. Němci utratí ročně 900 milionů dolarů jen v různých hracích automatech. Je zjištěno, že téměř pět milionů mladých Němců stráví každý týden alespoň hodinu tím, že vhazují do hracích automatů marky v očekávání mnohonásobné výhry. V roce 1989 prohráli Italové 12 miliard dolarů, tj. 210 dolarů na osobu včetně dětí a nemluvnat.

Ve Spojených státech investují hráči jen do legálních hazardních her více než 200 miliard dolarů ročně. V Las Vegas se vypravují příběhy, ne však o těch, kteří vyhráli, ale naopak o legendárních částkách, které tam kdo dokázal prohrát. Slyšel jsem o nějakém arabském naftovém šejkovi, který za jediný večer prohrál 8 milionů dolarů.

Jak asi může skončit svět, ve kterém někdo vyhodí jen tak pro své vzrušení miliony, a kde na druhé straně uvádí statistická ročenka OSN zprávu, že 100 milionů lidí, převážně žen a dětí, žije jen pod holým nebem. Nemají střechu nad hlavou a chybí jim k základnímu nasycení alespoň hrst rýže denně.

U nás je těch prohrávajících milionářů jistě méně, zato v investování do různých loterií, sazek a bin-

ga nezůstáváme pozadu za ostatním světem. Týdně se prohrávají desítky milionů korun.

Proč?

Proč to lidé dělají? Když pomineme určitou úzkou skupinu chorobných gamblerů, posedlých hráčů u hracích automatů, které se výstižně nazývají „jednorucí bandité“, zůstává obrovská masa milionů lidí sázejících několik korun týdně do různých sázkových her. Co je k tomu vede?

Nikdy u nás nebylo tolik lidí s velkou nadějí a vírou, že snad zítra velká výhra změní jejich život. Vytváří se jakási nová životní filozofie, že zítra se naráz může vše změnit – a to díky výhře v loterii.

Jeden z nich to vyjádřil zcela zřetelně: „Víš, jak je to krásné – mít naději?“ V tomto případě však nejde o naději, ale pouze o snění: co bych si koupil, jak by se naráz změnil můj život, kdybych vyhrál milion... Proč jde o snění, a nikoli o naději? Proto, že možnost výhry je velmi nepravděpodobná.

Německý profesor matematiky Hans Riedwyl říká: „V systému 49 čísel, ze kterých je nutno uhádnout šest, existuje čtrnáct milionů číselných kombinací. Při šesti správných číslech plus jedno dodatkové číslo je to již 140 milionů možností.“

To znamená, že pravděpodobnost označit správné křížkem šest čísel plus dodatkové číslo je mnohem menší než pravděpodobnost, že se zřítí letadlo, v němž právě cestujete. Čili – jinak řečeno – spíše můžete zahynout v letadle, než vyhrát.

Falešná naděje

Při tomto naprosto neopodstatněném a od skutečnosti odtrženém snění nám mohou unikát a běžet mimo nás skutečné životní hodnoty. Tak může mnohý člověk prožít život v čekárně na vlak, který nikdy nepříjede, a zmešká ten, který by ho dovezl k cíli.

Nikdy u nás nebylo tolik lidí s velkou nadějí a vírou, že snad zítra velká výhra změní jejich život. Je to spočinutí na mělčinách ve světě „až“ a „kdyby“. „Až vyhraji, tak uvidíte, jaký jsem chlapík.“ „Kdyby se mi podařilo vyhrát, všechno by bylo jiné, i naše manželství.“

Vytváří se jakási nová životní filozofie, že zítra se náraz může vše změnit – a to díky výhře v loterii.

Sociolog Vicki Abt říká: „*Loterie podporují v lidech představu, že odměna nesouvisí s vynaloženým úsilím.*“ Změna údělu se zdá být jednoduchá. Bez námahy, práce, sebezapření a obětí. Člověk se domnívá, že s malým vkladem může získat velký zisk. Toto myšlení pak přenáší do běžného života i do manželství. Domnívá se, že má právo mnoho žádat a málo investovat. Za málo projeveného citu požaduje bouřlivou lásku. Za lhostejnost k potřebám partnera uspokojení svých tužeb.

Štěstí člověka je zjednodušeno na peníze a věci, které si lze za ně opatřit. Jistý pisatel však moudře varuje: „*Pamatuj, že s penězi není tak dobře, jako je bez nich zle.*“ Většina lidí zná jen to druhé, proto má tak falešnou představu o moci peněz. Myslí si, že dokáže náraz vše změnit. Je to falešná víra – pověra v nahraditelnost čehokoli dostatečně velkou sumou peněz. Tak pro většinu lidí slovo „spasení“ zname-

Nezvolili jsme si tento život. Můžeme však radikálně ovlivnit náš budoucí život – život věčný. O tom nerozhoduje žádná hra náhod, ale jen naše rozhodnutí.

ná, že vyhrají milion v loterii. Že jejich naděje byla jen pouhým sněním – to poznají snad až na smrtelné posteli.

Skuteční boháči se takovým lidem jen smějí. Jeden z nich – Phil Laut, v knize „*Peníze jsou moji přátelé*“ – radí: „*Loterie představují daň z hrabivosti. Daň, kterou většinou platí ti, kdo si to nejméně mohou dovolit. Nevyhazujte v loterii peníze, které byste mohli investovat či použít na něco jiného.*“

Je možné, že jste již do loterií vložili nějakou tu desetikorunu. Kdyby se to spočítalo, plus úroky k tomu, možná by vás zamrzelo, o kolik jste již přišli. Útěchou nám mohou být slova německého filozofa Schopenhauera: „*Žádné peníze nejsou uloženy lépe než ty, o něž jsme se nechali ošidit, neboť ty jsme bezprostředně vyměnili za poučení a moudrost.*“ Každá ztráta nám může poskytnout určitou hodnotu, hodnotu zkušenosti a poučení pro budoucnost.

Číslo, které vyhrává

Náš Stvořitel mohl pro nás vytvořit jiný způsob obživy a zachování života než ten, jemuž podléhá-

me. Mohlo zde být vše hotové – obydlí i potrava. On však chtěl, aby člověk na tom měl podíl svou prací. Chtěl, aby při zajišťování svých životních potřeb člověk zároveň rostl ve vlastnostech: v píli, vytrvalosti, sebezapření. Člověk měl poznávat zákon setby a žně. Co zasévám – to sklízím.

Při filozofii spoléhání na jakési zázračné štěstí, které náraz, bez velké námahy vše změní, se pak lehce omluví i různá životní ztroskotání. Prostě: „Neměla jsem štěstí...“ „Narodila jsem se pod nešťastnou hvězdou...“ řekla mi jedna mladá žena ve vazební věznici. „No,“ říkám jí. „*Všichni jsme se narodili pod stejnými hvězdami. Co rozhoduje, to je naše rozhodnutí.*“

Je jisté, že jsou věci, které jsme nemohli ovlivnit, a jsou jakoby výsledkem jakési souhry náhod. Nemohli jsme si zvolit při svém narození ani to, zda chceme jít na svět. Nerozhodli jsme o své rase, pohlaví, ani místu narození. Své rodiče jsme si také nezvolili sami. Ale můžeme již zvolit dobrého otce nebo matku pro své dítě. Nezvolili jsme si tento život. Můžeme však radikálně ovlivnit náš budoucí život – život věčný. O tom nerozhoduje žádná hra náhod, ale jen naše rozhodnutí.

Kdo uvěří v Ježíše, v jeho osobu, jeho slovům i poslání, je v situaci hráče, který dostal jiné karty. Při prvním rozdání zjistil, že je to s ním špatné. Nemá s čím vyhrát. Žádné eso, nejraději by s tím praštil. Nejraději by to posbíral, zamíchal a rozdál znovu. A hle – při tom druhém podání dostal eso a vyhrál. O tom, zda získáme výhru největší – věčný život, nerozhoduje žádná náhoda, jen my sami. Vždyť „*kdo věří v Syna, má život*“ (Jan 3,36). On je to rozhodující číslo v našem životě, které vyhrává. Nevolí ho náhoda, ale my sami.

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

**Téměř
„obyčejný“
příběh**

str. 9

Dobrou noc!
O našem spánku

str. 15

Příklady táhnou

str. 20

HARMAGEDON

Válka
budoucnosti,
přítomnosti
i minulosti

str. 24

ZNAMENÍ DOBY – křesťanský pohled na svět. Ročník 28, číslo 3/1996. Vydává a objednávky přijímá Advent-Orion s. r. o., vydavatelství a nakladatelství, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec, tel./fax: 325165, 325528. Šéfredaktor Ing. Peter Polaško. Grafická úprava Ing. Pavel Bárta. Jazyková redakce Ivo Racek. Tiskne Naše vojsko Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jednoho výtisku Kč 15,-. Nevýžádané příspěvky se nevracejí. Registrační značka MK ČR F 5077. ISSN 0231-6439. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95 ze dne 3. 2. 1995.

Foto MICHAEL PHOTOMARK

TĚŽKÝ
PROBLÉM TÍŽE

PŘED 330 LETY

IZÁK NEWTON OBJEVIL GRAVITAČNÍ SÍLU

TĚŽKÝ PROBLÉM TÍŽE

PŘED 330 LETY IZÁK NEWTON
OBJEVIL GRAVITAČNÍ SÍLU

Ležet pod jabloní – to není nic zvláštního. Mnohý sedlák tak odpočíval, mnohý viděl padat jablko ze stromu, ale vůbec se nad tím nepozastavoval...

Ve starověku se však právě nad touto věcí zamyslel Aristoteles. Pozoroval vržený kámen a z jeho pohybu odvodil závěr: Předmět se pohybuje nejprve silou danou mu vrhající, a po jejím spotřebování padá k zemi – k „přirozenému místu všech těžkých věcí, kam směřují, když je musí opustit. Proto je přirozené, že pára stoupá vzhůru, a kámen padá k zemi.“

Mnohem později si Galilei položil otázku: „A co padá rychleji? Kilogram železa, nebo kilogram peří?“ Vystoupil po točitých schodech na již tehdy nakloněnou věž v Pise, a pozoroval a měřil pád různých těles. Zjistil: Všechna padají stejně rychle. Balík s peřím padá pomaleji než kus železa jen proto, že je větší a brzdí ho odpor vzduchu. Na to, proč padají předměty k zemi, však odpovědět neuměl. Myslel si, že je k zemi přitahuje nějaká magnetická síla.

Roku 1666

Jednou však ležel pod jabloní mladý muž. Vítr se opřel do větví, a mladý muž – stejně jako mnoho jiných odpočívajících pod stromem – rovněž uviděl padat ze stromu na zem jablko. Tento mladý muž se jmenoval Izák Newton, a tenkrát, v onom roce 1666, mu bylo 23 let.

Každého z nás by napadlo vysvětlení: „Jablko padá k zemi proto, že je těžké...“ Izákova genialita myšlení byla v tom, že své myšlení protáhl dále do prostoru. Řekl si: „Co kdyby byl ten strom nesmírně vysoký, spadlo by to jablko také na zem?“ Odpověděl si – „ano“. Ve své úvaze šel dál. „A co kdyby byl ten strom tak vysoký, že by dosahoval až k měsíci?“ Vtom se zarazil – ale usoudil, že asi ano. „A proč nám nespadne na hlavu měsíc?“ Tuto otázku si vysvětlil okamžitě: Jistě proto, že je

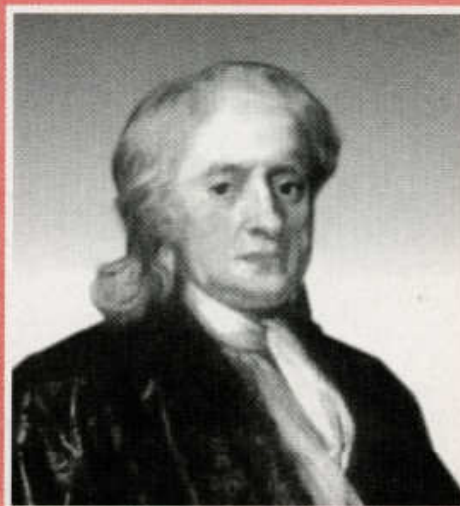
v pohybu. Tak jako dělový náboj nám přeletí nad hlavou dříve, než nakonec spadne – po vyčerpání síly dané mu tlakem výbuchu střelného prachu v hlavní děla.

Newton usoudil, že ta síla, která udržuje všechny planety v prostoru, musí také působit neomezeně v celém vesmíru – a začal hledat její zákonitosti. Trvalo mu to 20 let.

Gravitační zákon

Již od mládí se Izák vyznačoval obrovskou schopností se soustředit. Je zaznamenáno, jak cestou ze školy z Granthamu musel v určitém místě, kde bylo nutné jet do prudkého kopce, sestoupit z koně, vyjít kopec pěšky, a pak zase nasednout. Mladý Izák byl jednou tak zabrán do svých úvah, že zapomněl nasednout na koně a došel domů zbytek cesty pěšky – k pobavení všech sousedů.

IZÁK NEWTON

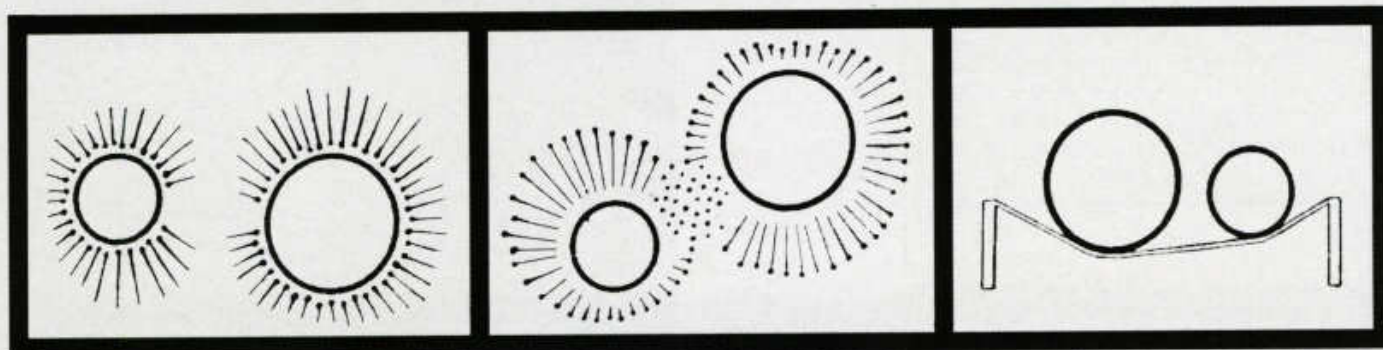
(1 6 4 3 - 1 7 2 7)

– britský matematik, fyzik a astronom; jeden z nejvýznamnějších přírodovědců všech dob. Pomocí Newtonových zákonů položil základy pozemské i nebeské mechaniky. Formuloval korpuskulární teorii světla, zkonstruoval zrcadlový dalekohled. Studium odporu kladeného prostředím pohybujícímu se tělesu položil základy hydrodynamiky. Jeho hlavní dílo: *Philosophiae naturalis principia mathematica* (Matematické základy přírodní filozofie).

Když se ho již coby slavného vědce po létech ptali, jak to, že gravitační zákon objevil, odpověděl: „Protože jsem jej neustále hledal.“

Co to vlastně tento Angličan objevil? Objevil velikost gravitační síly, a to, jak se projevuje. Vyjádřeno slovy: „Dvě tělesa se navzájem přitahují

Je možné říci, že tělesa ve vesmíru jsou držena ve svých drahách silami „gravitace“? Ne. Jde o nedorozumění. Newton tak jenom pojmenoval sílu, která drží tělesa v prostoru. Ona rovnice pak definuje, **jak** se tato síla projevuje. Co však z jeho objevu odvodit nelze, to je povaha a příčina této

Co k sobě přitahuje dvě tělesa? Nárazy velmi malých ultračástic? Reaktivní účinky gravitonů, které vyletují z těles? Nebo geometrické vlastnosti prostoru? Jak se ukázalo, žádný z těchto modelů není pravdivý.

silou úměrnou součinu jejich mas a nepřímo úměrnou dvojmocnině jejich vzdálenosti.“ A jen pro zajímavost, jak vypadá tato věta vyjádřená onou geniální rovnicí, kterou Newton 20 let bez ustání hledal?

$$F = k \cdot \frac{m_1 \cdot m_2}{r^2}$$

„F“ je gravitační síla, „m₁“ a „m₂“ jsou masy přitahujících se těles, „r“ je vzdálenost mezi nimi, „k“ je součinitel, tzv. gravitační konstanta.

Vůbec poprvé zveřejnil Newton své objevy 28. 5. 1686, když předložil rukopis své knihy „Principia“ vznešené Londýnské vědecké společnosti Royal Society. Letos je tomu právě 310 let. Význam a také dopad objevu na evropské myšlení byl obrovský.

Další otázky

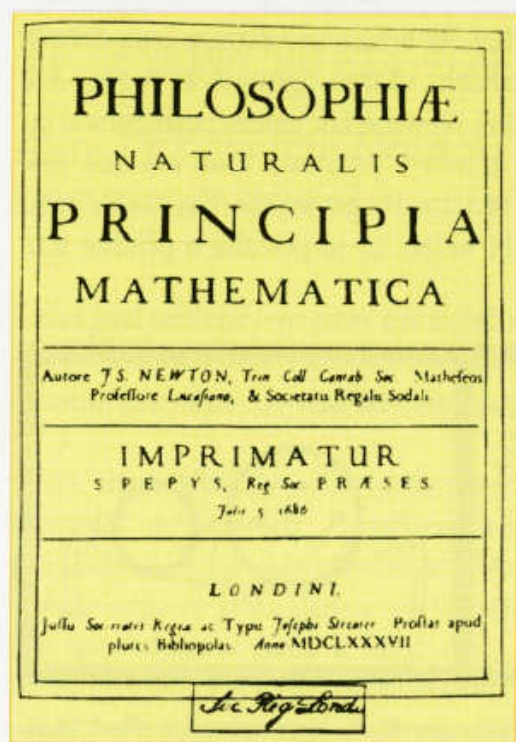
Nás však především zajímá jeho význam pro duchovní myšlení. Materialisté okamžitě jákali. „Vidíte, vše lze dokázat. Žádného pánaboha nepotřebujeme, vše je vysvětlitelné, i to, co drží nebeská tělesa v prostoru: K tomu je přece gravitace.“

síly. S neuvěřitelnou čestností to tento vědec vyjádřil takto: „Doposud jsem vysvětloval nebeské jevy na základě gravitační síly. Vlastní příčinu gravitační síly jsem však z jevů doposud odvodit nemohl; hypotézy si pak nevymýšlím...“

Oč jde? Jde o to, jaká je povaha této síly a jakým způsobem se vlastně šíří... Newton napsal jednomu svému příteli: „Připustit, že těleso může působit na jiné vzdálené těleso přes prázdný prostor bez zásahu nějakého zprostředkovatele, se mi zdá takovou absurdností, že si myslím, že ani jeden myslící člověk se s tím nemůže smířit...“

Jistě rozumíme tomu, oč jde. Abych pohnul druhým automobilem, který nejde nastartovat, musím ho s tím svým spojit lanem. Když chci rozhoupat na vodě gumovou matraci, na níž se sluní moje manželka, a matrace je několik metrů od břehu, začnu plácát rukama do vody. Takto vytvořené vlnění se bude šířit dál, až dosáhne k matraci. Zprostředkujícím činitelem síly je zde voda.

Co přenáší gravitační síly? Newton říká: „Nevím – a hypotézy si nevymýšlím.“ Mnozí si je ovšem vymýšleli. První byl velký filozof novověku Descartes. Tvrdil, že prázdný prostor neexistuje. Vesmír je – dle něj – zaplněn neviditelnými částicemi, které víří v kruhovém pohybu, a ten unáší planety. A právě Newton to byl, kdo přesným pozorováním

Titulní
strana
spisu
Principia
Mathema-
tica.

pohybu planet a následnými výpočty tuto teorii vyvrátil. Prostor nemůže být naplněn hmotnými částicemi, protože tyto by kladly planetám při jejich pohybu obrovský odpor.

Během času se objevily další hypotézy. Tak v 19. století se mluvilo o jakési látce, kterou její vynálezci nazvali „ether“, ve které planety plavou jako ve vodě, a ta pak přenáší gravitační síly mezi planetami.

Přesná měření, která měla dokázat tento „ether“, jeho existenci naopak vyvrátila. Vyvrácena byla rovněž teorie elektromagnetických polí. S problémem tíže nehnul ani veliký Einstein. Ani jeho „Obecná teorie relativity“ neřeší záhadu do konce, třebaže používá složitých rovnic.

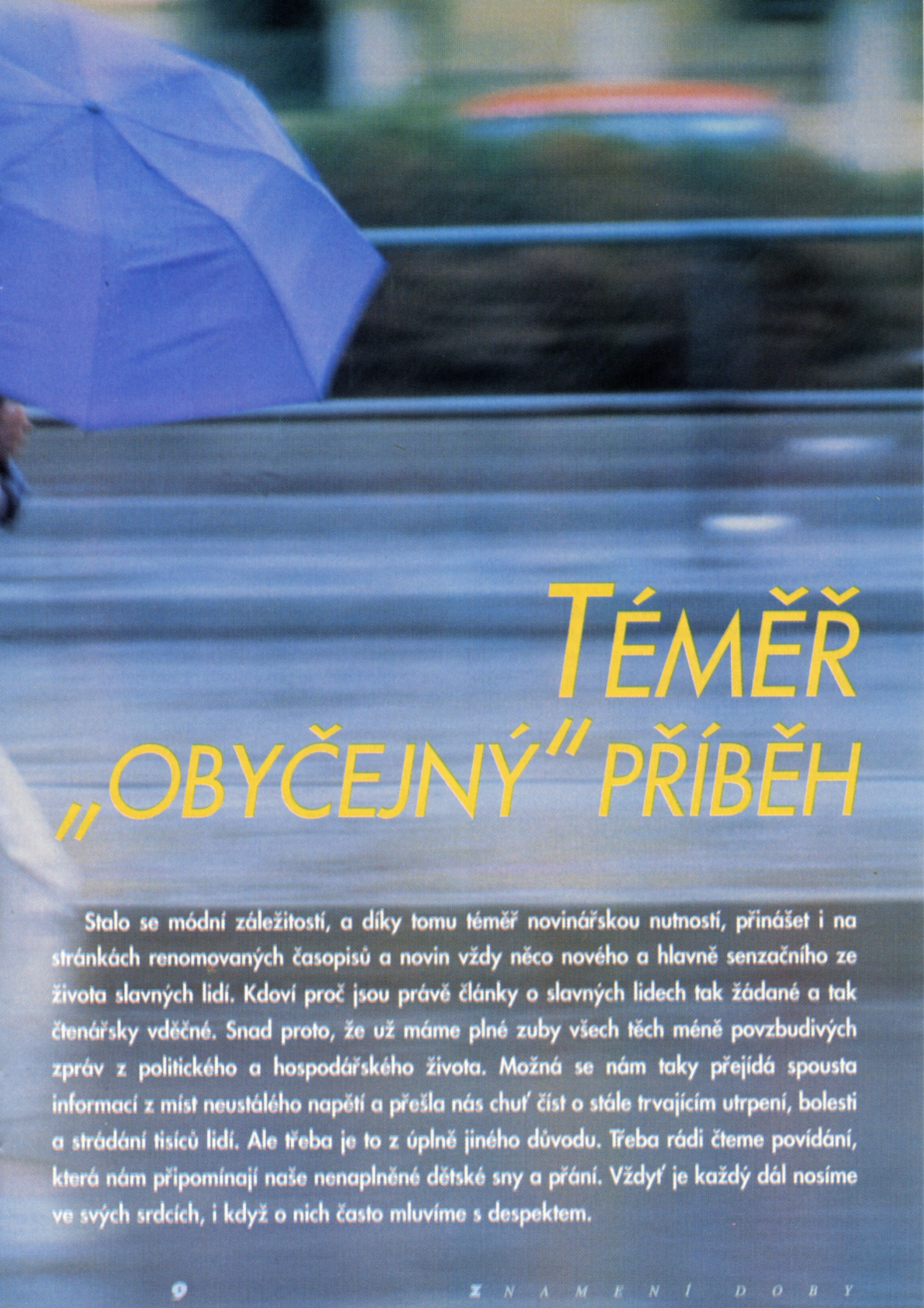
Přes všechnu úpornou snahu největších mozků lidstva nebyl rozřešen princip působení tíže. To je velká záhada přírody, bílé místo na mapách vědy.

Newtonovo vysvětlení

„Nemáme žádný názorný model působení tíže a zdá se, že jej nikdy ani mít nebudeme,“ napsal jistý vědec.

V čem však přesto Newton viděl onu sílu držící planety v jejich drahách, a vůbec onu první příčinu vzniku vesmíru? Nemusíme v tom tápat. Je zacho-

Dokončení na str. 31

TÉMĚŘ „OBYČEJNÝ“ PŘÍBĚH

Stalo se módní záležitostí, a díky tomu téměř novinářskou nutností, přinášet i na stránkách renomovaných časopisů a novin vždy něco nového a hlavně senzačního ze života slavných lidí. Kdoví proč jsou právě články o slavných lidech tak žádané a tak čtenářsky vděčné. Snad proto, že už máme plné zuby všech těch méně povzbudivých zpráv z politického a hospodářského života. Možná se nám taky přejídá spousta informací z míst neustálého napětí a přešla nás chuť číst o stále trvajícím utrpení, bolesti a strádání tisíců lidí. Ale třeba je to z úplně jiného důvodu. Třeba rádi čteme povídky, která nám připomínají naše nenaplněné dětské sny a přání. Vždyť je každý dál nosíme ve svých srdcích, i když o nich často mluvíme s despektem.

Vyprávění životních příběhů, které si lidé navzájem se zájmem sdělovali už od pradávna, má i další význam. Přináší posluchačům nebo čtenářům poučení. Vyprávění příběhů vnímáme jako modelové řešení vlastních životních situací. Pro tento účel však bývá vyprávění ze života slavných dost málo vhodné. Mnohem bližší nám bývá vyprávění ze života těch, jejichž životní styl se více podobá tomu našemu. Jsem rád, že právě takový příběh vám mohu nabídnout. Dívka, o které bude naše vyprávění, se jmenuje Jitka. Její život není nijak neobvyklý, ale přesto je jedinečný a v mnoha ohledech inspirativní. Ostatně, záleží jen a jen na vás, co si z něho vyberete.

Už je to pár let, co si Jitka jednoho rána u nich v paneláku všimla na nástěnce malého plakátku. Pozvání na biblický kurs. To zaujalo nejen Jitku, ale i její starší sestru. Chvilí jim však trvalo, než se rozhodly, že se do kursu přihlásí.

„Váhání způsobila,“ říká Jitka, „naše negativní zkušenost s náboženstvím. Náš táta uvěřil v Boha v době, kdy už jsme byly se sestrou na základní škole, a jeho víra přinesla do života naší rodiny rozkol. Vzájemné nepochopení mezi rodiči nakonec zapříčinilo, že jsme vůči náboženství zatrpklý a byly jsme přímo alergické na všechno, co mělo nějakou spojitost s náboženstvím a vírou.“

Ovšem Jitka se sestrou Jarkou se nakonec rozhodly, že se do kursu přihlásí. Braly to jako příležitost k doplnění mezer ve vzdělání. Bibli s nimi nikdo na gymnáziu nestudoval. V žádném případě však neočekávaly, že prostřednictvím Bible najdou Pána Boha. Po něčem takovém vůbec netoužily. Telefonický rozhovor s manželkou kazatele, který kursy pořádal, rozptýlil jejich poslední obavy, že by snad mohlo jít o nějakou manipulaci, či nábor do církve. I tak se však ještě na první cestě do kursu obě sestry navzájem ujišťovaly, že pokud by se je náhodou někdo snažil přesvědčovat, zvednou se a odejdou.

Neodešly. Jitka vzpomíná: „Nikdo na nás nedělal žádný nátlak. Vždycky jsme však měly o čem přemýšlet. Bylo fajn, že jsem do kursu chodila společně se sestrou. Cestou z kursu jsme všechno spolu rozebíraly a o všem jsme diskutovaly. Moc ráda na ty cesty domů vzpomínám. Až zpětně jsem

TÉMĚŘ

„OBYČEJNÝ“
PŘÍBĚH

si uvědomila, jak krásné chvíle hledání Boha to byly.

Jednou jsme se sestrou s údivem zjistily, že se v mnoha věcech názorově shodujeme s výkladem Bible na kursech. Připadalo nám to velmi objevné. A najednou nás napadlo, že když tomu rozumíme jako ti, kdo nás v kursech učí, jsme asi taky věřící. Někomu to bude možná připadat trochu legrační, ale tenhle objev je pro člověka, který byl až do té chvíle ateistou, téměř šokující. Nebylo v tom nic mystického, spíš jako bychom objevily něco, co bylo až do té doby před námi skryto.“

Jitka se svou sestrou chodily na kursy dost dlouho. Nespěchaly. Později Jitka pozvala na kurs také své spolužáky z gymnázia i další známé. Asi po dvou letech se rozhodla nechat pokřtít. Vzápětí byla pokřtěna i její sestra.

Jitka se při svém vzpomínání na začátky hledání Pána Boha znovu vrací k tatínkovi. Byl to on, kdo u nich doma uvěřil jako první. Stalo se to v době, kdy se začal častěji vracet ve vzpomínkách do dětství. Někdo tomu říká hledání kořenů a snad každý z nás prošel podobnou fází života. Pravděpodobně jeho návraty do dětství souvisely s jeho hledáním odpovědí na otázky po smyslu života. Stále častěji vyhledával společenství stejně hledajících lidí. Nejříve začal chodit mezi letničně orientované křesťany, později, zřejmě pod vlivem svých dobrých přátel a také proto, že ne všechny projevy letničních křesťanů odpovídaly jeho poznání Pána Boha, zakotvil v katolické církvi. Kdyby byl sám, pravděpodobně se nic nestalo, ale protože žil v rodině,

tedy se svou ženou a dvěma dcerami, nastaly komplikace. Každý, kdo se stane křesťanem, má velkou chuť v jakémsi nadšení pro svá nová poznání jimi přesvědčit i lidi kolem sebe. Jitčin tatínek nebyl výjimkou. Vzal vážně své poznání a chtěl, aby s ním jeho víru sdíleli i jeho nejbližší. Mezi Jitčinými rodiči docházelo stále častěji k názorovým střetům. Jitka o tomhle nepříjemném údobí říká: „Táta, v nadšení pro to, co poznal, si počínal příliš vehementně a snažil se víru nějak prosadit i do života nás dětí. Mamince tento způsob nebyl moc po chuti. Neměla nic proti tomu, aby otec věřil, ale nepřála si, aby ovlivňoval i nás – děti. Chtěla, abychom si my samy vybraly, ale až dospějeme. Spolu se sestrou jsme tátovu proměnu cítily jako něco, co narušilo

„Mezi skutečným životem věřícího a nevěřícího člověka nejsou velké rozdíly. Obzvlášť ne v tom, že by věřící lidé byli lepší než nevěřící. A přece je mezi nimi rozdíl.“

soulad v naší rodině. Je tedy pochopitelné, že jsme stály na mamčině straně. Problémy a napětí v naší rodině narůstalo. Když mi bylo patnáct, rodiče se rozvedli.”

Nový otřes prožila Jitčina maminka, když se dověděla, že obě její dcery chodí na kurs Bible. Bála se, že své dcery ztratí stejně jako svého muže. Brzy potom se však stalo něco, co snad nikdo v rodině nepředpokládal. Jitčina sestra se měla vdávat. Svatební přípravy svedly zase rozdělené členy rodiny dohromady. Zní to skoro jako pohádka, ale je to pravda. Den před svatbou své dcery Jarky měli Jitčini rodiče novou svatbu. Rodiče to před svými dcerami tajili, a tak se stalo, že se Jitka o svatbě dověděla skutečně na poslední chvíli. Vzniklo z toho pár komických situací. Hledání místa, kde mělo k svatbě dojít... Zběsilá jízda autem k obřadní síni... Nakonec všechno dobře dopadlo. V obřadní síni si celá rodina padla kolem krku. Setkání se neobešlo bez slz. A není divu. Dlouho potlačovaná bolest a nově probuzená radost dokázaly s našimi city udělat ledacos. Jitka na svatbu svých rodičů s úsměvem vzpomíná: „Došlo k něčemu, co nemohu dodnes

pochopit. Snad bych to mohla pochopit z tátova hlediska, protože k rozvodu došlo spíš z mámina popudu. Celou dobu, co žil sám, věřil, že se k mámě vrátí. Nám to připadalo velmi naivní. Dnes si však myslím, že to byla velká tatínkova zkušenost víry a z Boží strany odpověď na jeho modlitby. Když se ptám mámy, co ji přivedlo ke změně názoru, nedokáže mi odpovědět. Dokonce se tomu sama směje a nedokáže vysvětlit, co ji najednou přivedlo k tatínkovi zpět. Chci věřit, že ke změnám došlo působením Ducha svatého. Způsobil v naší rodině uklidnění. Změny k dobrému mě uzdravily z bolavé minulosti. Zapomněla jsem na všechny problémy, které jsem prožila.“

Jitka dodává, že teď žije doma v téměř ekumenickém složení. Tatínek je katolík, maminka bez vyznání a ony dvě, jejich dcery, jsou adventistky. Jsou s tím spojeny určité problémy, ale daří se je řešit vzájemnou tolerancí a taky humorem, který je Jitčině rodině vlastní. To pak maminka se smíchem říká, že Jitka si odejde z domu v sobotu, tatínek jde do kostela v neděli a na práci zůstane jen ona sama. Ale k rozepřím nedochází. Jitka dokonce tvrdí, že se mamince mnoho z toho, co o jejím společenství věřících ví, líbí. Obzvlášť je jí sympatické, jak zde lidé spolu dobře vycházejí. Jitka si maminku moc chválí: „Máma byla od malička takovou vůdčí osobností v mém životě. Je nesmírně obětavá a svým jednáním by častokrát nás křesťany strčila do kapsy. Nedělá jí problém pro někoho něco udělat. Nijak tím na sebe neupozorňuje. Dělá to sama od sebe. Nezištně. Asi proto, že jí to působí radost. Moje máma je opravdu skvělá. Na ní se vyloženě projevuje to, co se říká o čínorodé lásce.“

Jitka dnes pracuje v Psychiatrickém centru Praha pro výzkum rodiny u profesora Zdeňka Matějčka. Považuje to za velkou přednost pracovat vedle takové kapacity přes dětskou psychologii, jakou skutečně profesor Matějček je. Jitka si ho váží nejen jako skvělého odborníka, ale je moc ráda, že ho mohla poznat i jako laskavého, pokorného a trpělivého člověka. Prozradila, že se teď věnuje výzkumu lehkých mozkových dysfunkcí u dětí na základních školách v Praze 8. U těchto dětí se zkoumá, zda platí předpoklad, že zráním nervové soustavy se u nich situace upravuje. V současnosti také pracují na unikátní studii nechtěných dětí.

Výzkum trvá přes dvacet let. Z dětí, které byly průběžně vyšetřovány a různými formami dotazovány, jsou už dospělí. Dnes se zkoumá především jejich vztah k vlastním dětem a zda se nechtěnost nepromítá i do těchto vztahů. Zkoumá se také jejich úspěšnost v práci. Je zajímavé, že sledování prokazuje u těchto lidí poněkud složitější adaptaci v rodině, ve škole, v práci, ve společnosti. Ženy z tohoto vzorku jsou častěji samy anebo rozvedené. Muži zase často velmi brzy vstupovali do manželství a od svých partnerek očekávali jakousi kompenzaci toho, co jim v dětství chybělo. Jitka o výzkumu hovoří s nadšením, ale nezamlčuje, že jí ve výzkumu scházela přímý kontakt s lidmi. Proto se před nedávnem rozhodla pracovat na malý úvazek v nemocnici. Setkává se pravidelně s nemocnými a jejich problémy. A právě když začíná hovořit o své práci s pacienty, vrací se ke své zkušenosti hledání Boha. Vypráví o tom, v čem vidí přednost víry v Boha:

„Každý má své starosti i radosti a je dobře, že je můžeme sdílet. Bůh nás na bližních učí soucitu. Prostě se v tomhle problematickém světě potřebujeme.“

„V nemocnici se setkávám s vážně nemocnými lidmi. Jsou to opravdu různí lidé, ale v nemocničním prostředí a v nemoci si najednou všichni začínají uvědomovat konečnost své životní cesty. Už na ně nic pěkného nečeká. Mnozí z nich stojí často tvář v tvář bezvýchodnosti a zoufalství. A tenkrát si uvědomuji hodnotu víry a snažím se vhodným způsobem s těmito lidmi o daru naděje a víry hovořit.

Mezi skutečným životem věřícího a nevěřícího člověka nejsou velké rozdíly. Obzvlášť ne v tom, že by věřící lidé byli lepší než nevěřící. A přece je mezi nimi rozdíl. Věřící člověk ví, že je Bůh, že je to dobrý Bůh a že ho má rád. Věřící člověk má někoho, o koho se může opřít, má jistotu, má naději. O něčem nemusí pochybovat.

Právě u svých pacientů si to znovu uvědomuji.

Ve chvílích, kdy přichází jejich konec, když na dveře jejich života zaklepe smrt. Smrt je pro nevěřící nedořešená záležitost. Raději se tomuto tématu vyhýbají a nechtějí o něm mluvit. Někdy se jim zdá zbytečné řešit něco, co z jejich pohledu řešit nelze, ovšem pak přichází jejich konec a ten nezvládají snadno.“

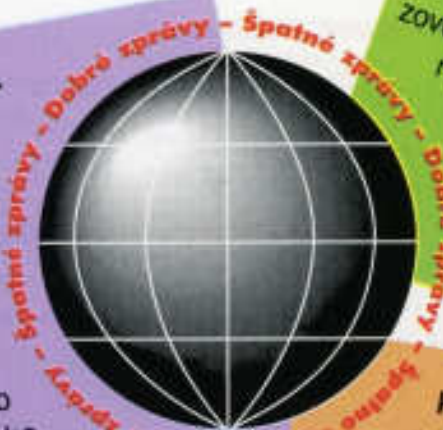
Oblastí dalšího Jitčina zájmu jsou zase lidé. Tentokrát věřící lidé, bratři a sestry ze sboru, do kterého sama patří. Je v něm pověřena funkcí, pro kterou máme novozákonní označení – diakon. Tuto úlohu v církvi vnímá nikoli jen jako práci pro druhé. Říká: „Naprostu každý máme své problémy a je dobře, že je spolu prožíváme a vzájemně se povzbuzujeme. Společenství sboru, společenství věřících je strašně důležité. Kromě rodin, skvělých kolegů v práci mám i své bratry a sestry ze sboru. Jsou pro mě obrovskou pomocí. Jsme přece lidi a lidi potřebují zase lidi. Každý má své starosti i radosti a je dobře, že je můžeme sdílet. Bůh nás na bližních učí soucitu. Prostě se v tomhle problematickém světě potřebujeme.“

Ne, neslibovali jsme si pohled do života slavné hvězdy. Život Jitky je příliš prozaický na to, aby se dal nazvat zrovna takto. Je však dostatečně bohatý na projevy Boží lásky, o kterých nemusíme, jak Jitka sama říká, nikdy pochybovat.

JAN BARTA

Vatikán neusiluje o rehabilitaci či bla-
hořečení Mistra Jana Husa, ale eku-
menická komise při pražské římsko-
katolické arcidiecézi směřuje k ob-
jektivnímu zhodnocení Husovy doby
a jeho života a díla. „Komisi jde o to,
aby byl Husův odkaz do roku 2000
oproštěn od dobových nánosů a aby
vynikla jeho velikost jako věřícího
kněze, jeho oddanost Boží věci i jeho
smysly pro pravdu, třebaže jeho pravda
byla někdy subjektivně zabarvena,“ uvedl
mluvčí České biskupské konference M. Fiala. Ten také
nepředpokládá, že by osobnost Jana Husa byla před-
mětem rozhovorů při plánované papežově návštěvě
ČR v r. 1997. Ta bude věnována tisícimu výročí smrti
biskupa Vojtěcha. ■

Prvním odsouzeným k veřejně prospěšné
práci je na Uherskohradištsku mladík z Bře-
zové, jemuž byl trest uložen za výtržnost. Podle
rozhodnutí soudce odpracuje 150 hodin při
čištění veřejné kanalizace. Místopřed-
seda Okresního soudu J. Sukany řekl,
že rozhodoval o mladém člověku,
u něhož je naděje na nápravu. ■

Přes dvě tuny léků, 200 párů bot od
společnosti Prabos Slavičín, šest tun
nového oblečení a 100 kilogramů příkrý-
vek odvezl v červnu do Bosny kamion české
adventistické agentury pro pomoc a rozvoj
ADRA. Náklad o hmotnosti 8629 kilogramů měl
hodnotu přes 3,3 milionu korun.
Šlo už o 46. humanitární výpravu české Adry, po-
prvé však pomoc byla organizována ve spolupráci
s českými jednotkami IFOR v Bosně a Herce-
govině.
Ředitel Adry Rudolf Reitz převzal též videokolekci
z 36. mezinárodního festivalu filmů pro děti a mlá-
dež ve Zlíně s animovanými ukázkami. Sarajev-
ským dětem videokazety poslala společ-
nost Ateliéry Zlín. ■

Švýcarské banky a světové židovské orga-
nizace uzavřely počátkem května v New
Yorku dohodu o vytvoření nezávislé komise,
která bude nově pátrat po finančních kontech,
jež mají existovat po židovských obětech na-
cistického vyhlazování. Peněžní ústavy alpské
země v minulých měsících musely čelit obvině-
ním, že mnohé záznamy o těchto účtech byly
zničeny.

Vlastní vyšetřování švýcarských bank loni zjistilo
pouze 32 milionů amerických dolarů na
opuštěných účtech z let 1933 až 1945. Židovské
organizace však obvinily Švýcarsko, že v jeho
bankách musí být po obětech holokaustu nej-
méně sedm miliard dolarů - nejen v penězích, ale
také ve zlatě.

Dohoda znamená radikální ústup od švýcarské
bankovní praxe. Umožňuje totiž nezávislé
skupině auditorů nerušený přístup k švýcarským
bankovním účtům. ■

Britská knihovna získala staré svitky kúry, které jsou
považovány za nejstarší dochované buddhistické
texty. Knihovna zakoupila svitky před 18 měsíci od ano-
nymního britského obchodníka za pětimístnou částku.
I když je o jejich původu známo pouze to, že byly nalezeny
v hliněných nádobách v Afghánistánu, jsou svitky podle
profesora Richarda Salomona z Washingtonovy univerzity
v Seattlu, předního odborníka na staroindické slabičné
písmo kharóšthí, jimž se psalo za Buddhova života, pro
buddhismus stejně významné jako pro křesťanství tzv.
svitky od Mrtvého moře.

Na 60 fragmentech, které
pocházejí
z konce prv-
ního nebo po-
čátku druhého
století před na-
ším letopočtem,
jsou zazname-
nána Buddhova
kázání, básně
a traktáty. ■

Šókó Asahara, vůdce japonské
seky Ōm šinrikjó, dával svým stou-
pencům při „zasvěcovacích obřadech“ pít
svou krev výměnou za velké peněžní
částky. Guru seky začal přijímat „dary“ za ini-
ciační obřady v roce 1986 a od té doby sekta
shromáždila obrovské finanční prostředky.
V roce 1988 Guru rozhodl, že svým stoupen-
cům bude podávat buňky ze své lymfy. Od
spolupracovníků požadoval, aby přijímali jeho
kyselinu deoxyribonukleovou (DNA), jež je no-
sítelem kódované genetické informace, aby

jim mohl během obřadu nazvaného „vedení
do lásky“ předávat své „mimořádné schop-
nosti“. Účast na nich stála milion jenů.
Další fáze začala v prosinci 1993, kdy Asa-
hara pro své stoupence zavedl „úplné vy-
koupení“, které spočívalo v tom, že nosili přilbu
s elektrodami, jež měly přijímat mozkové vlny
vůdce. Za přilbu si Asahara účtoval milion až
10 milionů jenů.
Asahara je ve vazbě od loňského května a je
obviněn ze 17 trestných činů. Nechvalně známý
je především plynový útok v tokijském metru, při
němž 20. března 1995 zahynulo 12 osob a tisíce
se přiotrávily. ■

Z „rouhání“ obvinil sportovní novináře nizozemský Svaz proti klení. Toto sdružení reformovaných křesťanů požádalo v otevřeném dopise všechny reportéry, aby špičkové sportovce přestali označovat za „vykupitele“ či „fotbalové bohy“.

„Když hrál Jordi Cruyff, syn Johana Cruyffa, nedávno poprvé v národní reprezentaci, mluvili o něm reportéři například jako o 'synovi boha',“ pohoršuje se předseda svazu Rijk van de Poll. „Velké části křesťanů se to dotýká. Pociťuji to jako rouhání,“ zdůraznil. „I profesionální fotbalisté jsou jenom lidé.“

Svaz proti klení byl založen v roce 1917 a momentálně má 18 000 členů. V loňském roce úspěšně protestoval proti reklamě jistého výrobce automobilů, která parafrázovala desatero přikázání. Firma svou reklamu stáhla a omluvila se. ■

K objasnění zjevení Panny z Medžugorje v Bosně a Hercegovině jsou zcela nezbytné hluboké studie a úvahy, prohlásil mluvčí Vatikánu Joaquín Navarro-Valls. Odpověděl tak na otázky týkající se náboženských poutí směřujících už několik let do této bosensko-hercegovské vesnice.

Jak Navarro dodal, „ve věci Medžugorje nedošlo ze strany vatikánských autorit k žádné nové skutečnosti“. Reagoval tak na výzvu francouzského duchovního Léona Taverdeta, biskupa z Langres, který se před několika týdny obrátil na Vatikán, aby zaujal k náboženským poutím za pannou z Medžugorje oficiální stanovisko. Biskup Taverdet přitom navrhoval, aby nedošlo k oficiálnímu potvrzení poutí, protože by to mohlo vypadat jako potvrzení, že zjevení v Medžugorje jsou autentická. ■

Více než 500 000 beranů a 3000 krav a velbloudů bylo podřezáno na jatkách v saúdskoarabské Mekce v rámci muslimského svátku Íd al-adhá, který připomíná Abrahamovu ochotu obětovat Bohu svého syna Izáka, místo něhož byl nakonec obětován beránek.

Saúdskoarabské úřady se poukazy na organizační a hygienické problémy snaží přesvědčit zbožné muslimské poutníky, aby zvířata neobětovali sami. Poutníci mají možnost koupit si za asi sto dolarů bon Islámské rozvojové banky, který jim zaručuje, že jejich jménem bude beran obětován a jeho maso rozdáno potřebným, jak to předepisuje korán. Četní Saúdové však raději na místním sůku vybírají zvíře k obětování sami a někteří ho na jatkách i sami podřeznou.

Podle oficiálních saúdskoarabských statistik přišlo letos do Mekky 1 606 636 poutníků, z toho 1 080 465 ze zahraničí. Byly mezi nimi i hlavy států ze Súdánu, Pákistánu a Malajsie. ■

Prvním duchovním, který působí v severozápadní Bosně a Hercegovině mezi třemi sty vojáky, kteří na konci července vystřídali část českého praporu IFOR, je devětadvacetiletý katolický kněz Tomáš Holub. V následujících měsících ho čeká stejně náročný výcvik jako jeho vojenské kolegy.

„Jediný rozdíl v mé přípravě od ostatních je v tom, že nemám zbraň,“ řekl Holub. „Na fyzickou zátěž jsem připraven. Hraji závodně volejbal a rekreačně se rád přidám ke všem ostatním sportům, snad s výjimkou boxu, který mi připadá velmi brutální,“ dodal. Podle svých slov chce ve svém novém působišti ve spolupráci s psychologem pomáhat vojákům, kteří se mohou dostat i do vypjatých situací. Přitom chce být oporou nejen věřícím, ale všem vojákům bez rozdílu. ■

Tisíce lidí zaplavily počátkem června kostely v kolumbijském hlavním městě Bogotá, aby své děti i sebe daly pokřtít, než přijde Antikrist.

Mnoho kolumbijských římských katolíků věří, že jejich duše posedne ďábel, pokud se nenechají pokřtít před příchodem Antikrista. Podle nich ponese znak tří šestek a mnozí tudíž věří, že se narodí 6. června roku, který bude mít konečnou číslici šest.

Církevní činitelé se snažili obavy prostých lidí rozptýlit, ale marně. „Tato představa vychází ze slabých znalostí evangelia,“ prohlásil bogotský biskup Octavio Ruiz. ■

DOBROU NOC!

O NAŠEM SPÁNKU

O ááá... to je už třiadvacáté zívnutí za posledních 15 minut! K čemu se ještě přemáhat? Postel čeká, polštář se příjemně usmívá, přikrývka svádí do svého laskavého objetí, za okny je tma, zuby mám čisté, tak co? Jak je to příjemné, uložit svoje tělo po celodenní práci do své postele, přikrýt se, zavřít oči a pomaličku polehoučku se ponořit do snů...

A teď se podívejme, co se v těchto chvílích s námi děje. Po krátkém *usínání* se v průběhu několika minut skutečně začneme „propadat“ do stále hlubšího spánku. Překonáváme postupně čtyři fáze, z nichž poslední je vlastním **hlubokým** (tzv. **non-REM**) spánkem. Toto první období non-REM spánku trvá asi 90-120 minut, z něho se pak, opět postupně, přes jednotlivé fáze dostaneme zpět do 1. fáze. V té chvíli začíná tzv. **spánek REM**. Jeho délka je asi 20 minut, a vzápětí se znovu propadáme až do 4. fáze, do nejhlubšího spánku. Tento cyklus se ještě několikrát zopakuje, ale pak už se nedostaneme hlouběji než do 3. nebo 2. fáze hlubokého spánku, přičemž čas strávený v těchto „hloubkách“ se postupně zkracuje, zatímco čas strávený v REM spánku se neustále prodlužuje. Krátce před probuzením začíná poslední fáze REM spánku, jejíž délka závisí na tom, kdy se probudíme. Z toho je zřejmé, že obvykle se probouzíme ze spánku REM, ve kterém máme sny, a proto si sen po probuzení snadněji vybavíme. Kdo by si byl pomyslel, že ve skutečnosti je to tak komplikované? Vždyť si jenom lehnu, probudím se – a je to! (Celý cyklus normálního spánku ukazuje graf na str. 18.)

Potřebujeme ještě vědět, co to je spánek REM a non-REM. Základní rozdíl spočívá v rozdílné aktivitě centrálního nervového systému – mozku,

kterou můžeme zaznamenat pomocí elektroencefalogramu (EEG). Po usnutí se tedy rychle dostaneme do hlubokého non-REM spánku. Non-REM spánek je v porovnání se spánkem REM spojený s většími pohyby končetin, chybějí zde výrazné pohyby očí pod víčky. Pro hluboký spánek *nejdou* charakteristické ani sny. Hlavní funkcí hlubokého spánku je **zotavení**.

REM spánek je na rozdíl od hlubokého non-REM spánku povrchnější (přesto je obtížnější vzbudit člověka, který právě „bloudí“ svými sny v REM spánku, než člověka „utopeného“ kdesi ve velké hloubce spánku non-REM), svaly jsou uvolněné, končetiny se pohybují jen mírně, výrazné jsou však pohyby očí. Od tohoto jevu je odvozeno také pojmenování této fáze spánku (REM = **rapid eye movement** – rychlý pohyb očí). Obě hlavní fáze spánku jsou důležité a jejich dlouhodobý nedostatek vyvolává stav, který je podobný psychóze. Musíme se nejen zotavit ve spánku hlubokém, ale potřebujeme si také prožít svoje sny. Během spánku klesá tepová frekvence srdce, látková výměna, krevní tlak a zpomaluje se dýchání. Přesto se však organismus zbavuje zplodin, obnovuje své energetické zásoby a připravuje se na nové povinnosti a úkoly, které nás čekají. Díky tomu všemu je spánek nezbytný. Je však i příjemný...

Byl proveden pokus, při kterém skupina čtyř dobrovolníků byla neustále zaměstnána určitou činností. Tyto osoby zůstaly tak dlouho bez spánku, jak jen to bylo možné. Po několika dnech „bdění“ se začaly objevovat záchvaty „bdělého snění“ – lidé spali a snili s otevřenými očima a při jídle a vykonávání hygienických potřeb jednali jako malé děti. O něco později jedna z osob klesla k zemi. Její křečovitě chování bylo doprovázeno křikem a zvuky, které připomínaly gorilu. (Později se ukázalo, že prožívala sen, ve kterém byla skutečná gorila hlavní postavou.)

Takový drastický pokus není samoúčelný, jak by se mohlo zdát. Mimo jiné jasně ukazuje, že nedostatek kvalitního spánku je pro člověka nebezpečný a může být dokonce smrtelný. Samozřejmě, my se nenacházíme v takových extrémních situacích, ale svoje nedobré ovoce může přinést i *dlouhodobé* zanedbávání správného spánku.

Teorii bychom tedy měli za sebou. A co takhle ještě několik praktických otázek? Na co byste se chtěli zeptat?

DOBROU NOC!

Kdy mám jít spát, aby byl můj spánek kvalitní?

Odpověď na tuto otázku není snadná. Slyšeli jste už něco o (nočních) sovách a ranních ptáčatech? Někdo ráno hůř vstává, hůř se „probírá“ k životu, a vrchole své výkonnosti dosahuje v odpoledních hodinách, když ostatní už prožívají první krizi únavy. Potom se i později ukládá ke spánku. To je ta sova. Ale ranní ptáče – to je člověk, který sotva ráno otevře oči, už vstane z postele a v mžiku je svěží a čilý jako rybička.

V podstatě ale platí, že spánek do půlnoci je kvalitnější, protože je spojený s delším „pobytem“ v hlubokém zotavujícím spánku. Psychologové tvrdí, že není právě nejlepší nutit se do toho, abychom jednali v rozporu s našimi „vnitřními hodinami“, jež řídí některé procesy našeho organismu. Rozhodně bychom se neměli přemáhat a zůstat co nejdéle vzhůru. Nelze v žádném ohledu souhlasit s filozofií, že „život je příliš krátký na to, abychom ho prospali“. Pravidelný nedostatek spánku může totiž náš život naopak výrazně zkrátit.

Jak dlouho spát?

To je individuální. Někdo potřebuje deset hodin, někomu stačí sedm. Měli bychom spát **tak dlouho a takovým způsobem, abychom si odpočali**, abychom nemuseli den začínat kávou a nebyli vyděšení představou kdovíkolika hodin bdění při povinnostech v práci či doma.

Když se v týdnu nemůžu dostatečně vyspat, doženu tenhle deficit přes víkend?

Ne docela. Dospáváním narušíme normální rytmus organismu a jestliže jednou vznikl vážnější spánkový deficit, poškození, které vyvolal, se „dospáním“ už neodstraní.

Jestliže nemohu usnout, můžu se spolehnout na prášky na spaní?

Tabletky ulehčí usínání, ale v žádném případě nevyřeší problém. Vždy je potřeba zjistit skutečnou příčinu, která usínání brání. Pomůže pouze její odstranění. Usínání je aktivní proces řízený určitými částmi centrálního nervového systému a vyžaduje určitou „pohodu mysli“. Nejčastější příčinou několikahodinového „převracení se“ na posteli bývají obvykle nějaké problémy či různé zážitky a podráždění, nebo těžké večerní jídlo. Prášky na

spaní navíc brání kvalitnímu snění v REM spánku. Jestliže dlouhodobě „potlačujeme“ sny, může to vést k poruchám a vyčerpání nervového systému.

Co mám dělat pro to, abych pohodlně usnul?

Co je důležité k tomu, abychom rychle usnuli: **prázdný žaludek**, **klidné „nervy“**, **uvolnění se po celodenním stresu**, **„čistá“ hlava**, **dobrá postel**, **polštář a přikrývka**, **ticho**, **tma** a **vyvětraná místnost s přiměřenou teplotou**.

Prázdný žaludek. Toho docílíme, pokud povečříme **takové jídlo** (těstoviny, zelenina, celozrnný chléb, pomazánky apod.) a v **takový čas** (rozhodně ne po 20. hodině), abychom při ukládání se ke spánku cítili lehký hlad a těšili se na snídani.

Klidné nervy a uvolnění se po celodenním stresu jsou složitější záležitostí. Výborným a jednoduchým receptem na uvolnění je půlhodinová večerní procházka či běh, nebo krátká projížďka na kole. Také jakákoli tělesná aktivita během dne podporuje uvolnění. Stejně tak se snažme vyhnout sledování napínavých televizních pořadů nebo četbě nervy drásající literatury před spaním. (Což není ideální ani během dne.)

„Čistou“ hlavu si udržíme, zdržíme-li se konzumace alkoholu, kávy a různých návykových léků. Alkohol kromě toho, podobně jako prášky na spaní, omezuje REM spánek.

Dobrá postel by neměla být ani měkká, ani tvrdá, ba ani krátká. Zvláště krátké postele, ve kterých si člověk nemůže natáhnout uvolněné tělo, jsou nebezpečné, protože jenom podporují bolesti páteře ze spazmů (křečí) zádového svalstva. *Polštář* by neměl být vysoký a tvrdý. Zázračné polštáře s anatomickým tvarováním jsou zbytečně vyhozenými penězi. Je fakt, že v reklamě vypadají nádherně, když člověk leží jen v jedné poloze. My ale přece ve spánku polohu měníme – a co potom s „tvarovaným“ polštářem? Vyplatí se investovat do moderních antialergických materiálů (100% ovčí vlna, umělá vlákna apod.). *Přikrývka* by neměla být příliš teplá a těžká. Tím by se mohl narušit celkový spánkový komfort, mohla by v tom být i příčina probouzení. Pravidelné a časté větrání polštářů a přikrývek zabrání vytváření podmínek, které by umožňovaly přemnožení roztočů a hromadění prachu. Vyvarujme se přílišné alergizace. Když se blíží čas spánku a v místnosti už máme zavřené

NAŠEM
SPÁNKU

okno, navíc jsou-li tam již nocležníci, nesnažme se polštář a přikrývku ještě všelijakým natřásáním či proklepáváním upravovat.

Ticho a tma může být pro obyvatele bytu nad hotelem nebo s intenzivní světelnou reklamou přes ulici problém. Přesto bychom se i v takovém případě měli snažit, abychom za ložnici zvolili nejtišší místnost bytu. Několik heavy metalových skladeb, které si během usínání pustíme přes sluchátka, to pro náš nervový systém taky asi nebude příliš prospěšné.

Ani *vyvětraná místnost s přiměřenou teplotou* nemusí být, div se světe, ničím nedosažitelným. Stačí otevřít okno. Teplota v místnosti by před spaním a během spánku neměla překročit 20 stupňů. Jenomže co v létě? Kdo to opravdu nesnese, ať vyzkouší klasické vlhké studené obklady. Pozor ale na prochlazení!

Tohle všechno mám a stejně nemůžu usnout.

Návštěva lékaře bude asi nezbytností. Zvláště pokud problém trvá už dlouho.

Usnu dobře, spím dost dlouho, ale ráno se stejně probudím unavený.

Problém bude asi v tom, že spánek není dostatečně hluboký. Například ho mohou rušit vlivy vnějšího prostředí (hluk). Pokud je s vaší stravou a podmínkami pro spaní všechno v pořádku, pokud můžete spát dostatečně dlouho a přesto se ráno hlásí únava, je návštěva u lékaře také žádoucí, aby nebyl zanedbán případný zdravotní problém nebo onemocnění (nedostatek vitaminů, ateroskleróza, ložiska infekce, bolest,

cukrovka, porucha štítné žlázy, anémie /chudokrevnost/, porucha látkové výměny apod.)

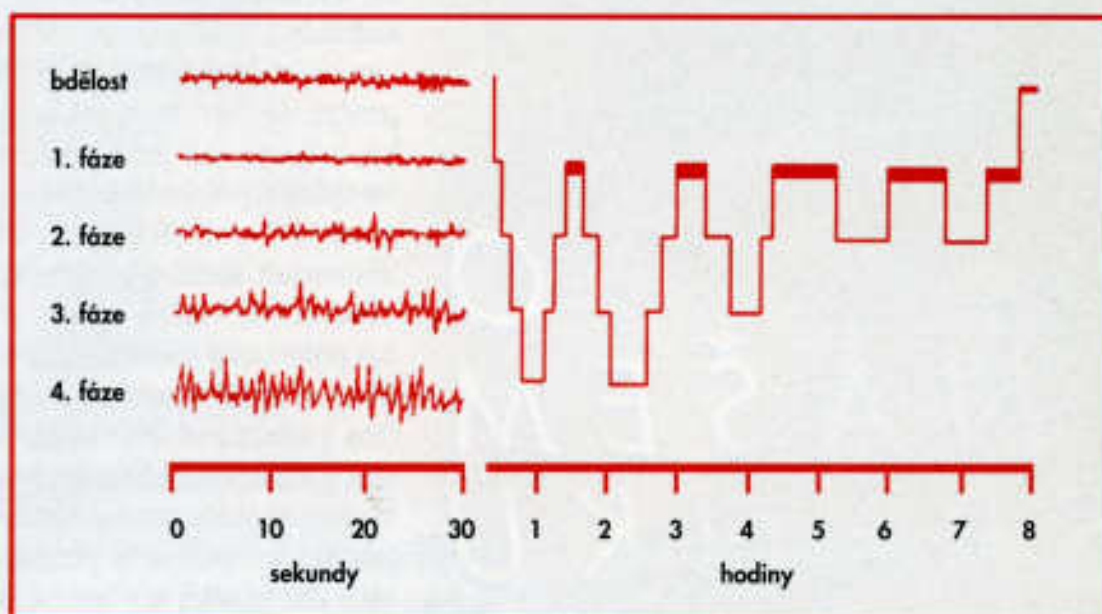
Kdysi jsem spával jako dudek, ale od chvíle, kdy jsem se probudil do druhého padesátiletí života, jde to se mnou z kopce.

S postupujícími léty se zkracuje doba celkového spánku, především v důsledku zkracování a ztráty hloubky non-REM spánku, který se po 60. roce může úplně ztratit. Spánek má proto se zvyšujícím se věkem jinou kvalitu a je zbytečné se podobnými projevy znepokojovat. Doporučuji najít si nějakou činnost pro dobu, již kdysi vyplňoval spánek. Třeba můžeme studovat a přemýšlet o věcech, na které jsme dosud neměli čas, nebo rozjímat a plánovat, co všechno bychom chtěli v budoucnu ještě zvládnout. To pro nás bude určitě prospěšnější než s bolestí v srdci vzpomínat na minulost. Výrazné poruchy spánku však mohou souviset také s poruchami prokrvení mozku (aterosklerózou), která bývá nejčastěji důsledkem nesprávné výživy a způsobu života. Vždycky je příležitost začít a dosáhnout určité změny. Rozhodně nebudme skeptičtí, mnozí na tom byli ještě hůř a taky to dokázali!

Mám takové poruchy spánku, že o nich ani nemohu hovořit.

Rozhodně navštivte lékaře a svůj problém se snažte vyřešit s ním. ■

V levé části vidíme EEG záznam, v pravé průběh spánkových fází. Silná čára – REM spánek.

NAŠE SNY ZŮSTANOU JEN SNY

KOLAZ R&P

Teď to přijde! Teď... Jako kdybychom to ani nebyli my, ocitáme se uprostřed děje, kterému bychom se raději na míle vyhnuli. Nyní je to však příjemné. Takové zvláštní „výplody“! Celí bez sebe se probouzíme ze snu, který byl tolik „hříšný“. Jak je to vůbec možné? Jak se mi jen něco takového mohlo zdát? A co moje morálka? Asi to s ní bude už pěkně bledé. Celý den potom chodíme nešťastní, přemýšlíme nad „hroznými“ důsledky svého snu. Co se to vlastně stalo?

Psychologové tvrdí, že to, čím disponujeme jako lidé, tedy náš rozum, logika, morální zábrany a postoje získané výchovou jsou ve spánku „vyřazené“ z činnosti. A tak se stává, že naše sny jsou často bez časových a prostorových souvislostí, že jsou fantastické a nereálné. Někdy se nám zdají dokonce i věci, na které bychom v bdělém stavu snad ani nepomysleli. (To je také dů-

vod, proč sny nelze spolehlivě „vykládat“, a stejně tak je to i důkazem toho, že *svévolné* lidské pokusy o takové výklady stojí na pochybných základech.) Jinými slovy: může se mi zdát sen, který bych nejraději skryl „do hlubin mořských“, a nemusí to znamenat, že takový sen je projevem mé slabosti a „hříšnosti“, pro niž se musím bičovat k „lepšímu křesťanskému snění“. Chybu možná dělám právě v případě, když se snem zabývám neúměrně dlouho a věnuji mu takovou pozornost, že se jeho význam a **obsah** může přenést do vědomí, kde vyvolává buď pocit viny, nebo představuje skutečné pokušení.

Jisté psychologické směry (zvláště S. Freud) přikládají snům velký *diagnostický* význam, protože se podle nich vztahují k našim úzkostem, přáním, intimním pocitům a problémům. Zde však už zacházíme do oblasti medicíny, kde se dokáže úspěšně pohybovat pouze zkušený psycholog.

Jak jednoduché to mají ti, kterým se nikdy nic nezdá! Jenže, můžu vás ubezpečit, že takoví lidé *nejsou*. Sny má každý člověk. Jsou pouze lidé, kteří si sen dokážou vybavit, a ti, kteří si na sen prostě vzpomenout nedokážou.

- Většina snů se odehrává před probuzením z REM spánku, ale i non-REM spánek může přinést sen.
- Sny v sobě mohou obsahovat mnoho reálného, třeba obraz, zvuky nebo i vůně.
- Sny při probouzení se z non-REM spánku (pokud se vůbec vyskytnou) mají abstraktnější obsah než sny po REM spánku.
- Sny v REM spánku z první poloviny noci se vztahují k nedávno prožité realitě, zatímco sny, které se nám zdají v ranních hodinách, bývají emocionálně intenzivnější a bizarnější.

MUDR. IGOR BUKOVSKÝ

Jela jsem onehdy domů z práce... Vystoupila jsem z tramvaje a spěchala k zastávce autobusu. Předě mnou šla velice hezká dívka, ale pohled na ni kazila zapálená cigareta, kterou držela v ruce. Nemám ráda cigaretový kouř, moc mi vadí. Ale snad už mám léty trochu méně „citlivý čich“, anebo foukal vítr jiným směrem – na tom otevřeném prostranství tu cigaretu nebylo skoro cítit... Jen mi tak blesklo hlavou: „Zase si jeden mladý člověk ničí zdraví. Copak ještě nikdy nečetla ty odstrašující statistiky?“

Ze stejné tramvaje vystoupila mladá maminka s malým, asi čtyřletým děvčátkem. Už v tramvaji jsem celou cestu slyšela její zvonivý hlásek a řadu otázek: „Maminko, proč...?“ Cestou k autobusu šly za mnou, takže ta maličká ono děvče s cigaretou nemohla vidět. Ale najednou jsem uslyšela: „Maminko, tady někdo kouří!“ Maminka si asi kouřícího děvčete také nevšimla, a proto chvíli trvalo, než zjistila zdroj kouře. Pak ale řekla: „Máš pravdu, Janičko. Táhle to děvče kouří, vidíš?“ A malá pokračovala: „To nemá, maminko, že? Ta velká holka bude moc nemocná, když bude kouřit, vid’?“

A tu mne napadlo: Někdy se zdá, že ty reklamní slogany typu: „Dejte dětem dárek – nekuřte...“ – jsou jen slabé, málo účinné pokusy dospělých nekuřáků a moralistů zapůsobit na city kuřáků, a že dětem je to všechno asi jedno, protože z toho ještě „nemají rozum“. Uvědomila jsem si, že to tak vlastně nemusí být. Vždyť děti jsou velmi citlivé – a to jak v tělesné, tak v duševní oblasti. Vzpomínám si, že i moje děti, když byly ještě malé, při sebemenším nelibém pachu vždycky nakřčily nosánky se slovy: „Maminko, tady něco páchne...“ A i když si vlastně ještě neuvědomují, jak moc jim kouření dospělých škodí, podvědomě jim to vadí. No a o síle příkladu snad ani nemusím nic povídat!

Moc se mi tehdy líbilo, jak ta mladá maminka svému děvčátku jednoduchými slovy vysvětlovala, že kouření je opravdu nezdravé a že se to nemá. A v duchu jsem si říkala: „Kéž by takových moudrých maminek bylo mezi dnešními mladými více. A jestli ta maminka svá slova potvrzuje rovněž činy – a opravdu nekouří, je v tomto případě reálná nádeje, že z jejího děvčátka – až vyroste – také kuřačka nebude.“

Znovu mne napadá, jak moc záleží na tom, jak mluvíme a co děláme. Není pravda to okřídlené „já si mohu dělat, co chci, je to můj život, moje zdraví...“ Nežijeme sami pro sebe; svými slovy, svým jednáním a chováním dáváme příklad lidem kolem sebe, a těm malým především.

VĚRA GAJDOŠÍKOVÁ

PŘÍKLADY TÁHNOU

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

Z N A M E N I D O B Y

MUŠÍME PŘIJÍMAT, ABYCHOM MOHLI DÁVAT

Pokračujme v zamyšlení nad tímto zážitkem. Ptejte se, co vůbec motivuje děti nebo dospělé, aby jednali tak, jak jednají. Vždyť i my jsme od malička prostřednictvím dospělých dostávali impulsy, které z velké části formovaly naše chování.

Rodiče, učitelé nebo starší kamarádi ovlivňují své děti, žáky nebo mladší kamarády především ve třech oblastech:

1. vztah, který mají k mladému člověku, k dítěti,
2. jsou mu vzorem, příkladem, modelem,
3. poskytují mu informace.

Rozeberme tyto tři sféry vlivu dospělých na mladší nebo slabší jedince. Zvažme, zda jsou tyto tři možnosti i v naší společnosti dosud spolehlivé, formující a budující.

1. Vztah

Má-li se u dítěte vyvinout bazální důvěra, která je pak podkladem přirozené důvěry k lidem v dospělosti, potřebuje projevy hluboké vstřícnosti maminky, potřebuje její láskyplný vztah. A to zdaleka není samozřejmé. V jedné smutně krásné pasáži Bible píše starozákonní prorok Izajáš: „Cožpak může zapomenout žena na své pachoátko, neslitovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu...“ (Iz 49,15)

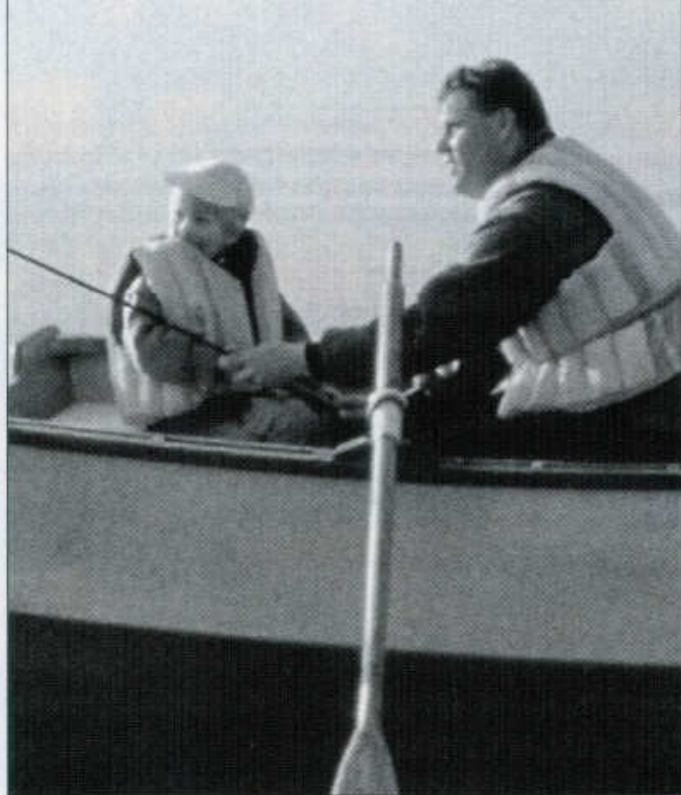
Existují opuštěné, nemilované děti. Dnes však konstatujeme i méně viditelné, sociálně téměř nezávadné skutečnosti. Zdá se, že některým ženám (jejich úloha je přece jenom ve výchově stále klíčová) i mužům chybí něco velmi podstatného, čím by měli vybavit malého jedince do života. Rodina je sice víceméně „funkční“, pod jejím výchovným působením vyrůstá nadaný mladý člověk, dostává vzdělání, jeho intelektuální schopnosti se rozvíjejí, ale **něco** mu chybí. Je deprivovaný, o něco podstatného ošizen. Něco mu prostě rodiče nepředali, protože to neměli, protože to už sami v dětství nepřijali. I oni byli už ochuzeni, deprivováni. I když se ze svého dítěte snaží vychovat zralého, schopného člověka, jeho nitro nějak strádá. Potřeba hlubokého láskyplného vztahu rodičů zůstává nenaplněna. Místo osobního růstu, odvahy, tvořivosti projevuje mladý člověk agresi, vnitřně trpí, není spokojen sám se sebou.

Na začátku rady našich předků stál Adam, „který byl Boží“ (L 3,38). Bůh svěřil lidem přijímání a předávání schopnosti milovat. Ale z řetězu láskyplnosti odpadávají nalomené články. Tolik srdcí je prázdných. Vytrácí se přímo sama schopnost dávat zadarmo, schopnost být partnerem, být člověkem. (Docentka Marhounová říká: Miluji, tedy jsem.)

Aniž by si toho snad byli vědomi, potvrzují někteří psychologové svými výzkumy a zkušenostmi z terapeutického působení, že přichází doba, o které mluvil Kristus. Protože bude mnoho zloby, smutku a beznaděje, vytratí se láskyplné vztahy (Mt 24,12). To není mravokárná výstraha. To je konstatování nesmírné bídy, když nechceme říct katastrofy.

2. Vzor

Vztah k dítěti a příklad, vzor, kterým mu dospělý je, ať si to přeje nebo ne, se často vzájemně doplňují nebo překrývají. Děti bezděky kopírují vzor dospělého. Ten ovlivňuje dítě svým příkladem, a to především tehdy, když se o to vůbec nesnaží. A dítě přijímá alespoň částečně způsob jeho myšlení, řešení konfliktů i úkolů, životní styl...

Pokud ovšem vychovávající sám postrádá lásku a nemůže rozvinout láskyplný vztah k dítěti, bude sám poskytovat velmi úzce vymezený vzor. Tedy spíše vzor v aktivitách, ale těžko to bude vzor zralých, kladných vztahů k lidem. Dítě bude postrádat návod, jak tvořivě a vstřícně řešit konflikty, jak neztrácet odvahu hledat.

3. Poskytované informace

Tato sféra vlivu rodičů se většinou vědomě plánuje, promýšlí se. A dítěti se říká nebo se mu dá přechíst, že tohle se dělá a tohle se nedělá. Vlastně především této třetí oblasti říkáme výchova. Dospělí lidé mají často značně rozvinutou schopnost říkat, co se má a co nemá dělat. Méně často už vysvětlí „proč“. Sami si to možná nezdůvodnili nebo si nejsou zcela jisti zdrojem těch informací, ani tím, jestli jsou spolehlivé.

Verbální informace, které podáváme o vhodném způsobu života, o smyslu a náplni práce, volného času aj., se často nekryjí s těmi informacemi, které dítěti poskytujeme neverbálně svým vztahem a příkladem. Je z toho zmatek. Jak dítě potom reaguje? V tom lepším případě na sebe přijímá úlohu rozumnějšího a pomáhá rodičům zvládat situace. Je to velmi těžké. Dítě bude mít potom asi rozvinutější schopnost vcítění, ale je vystaveno příliš velké zátěži.

Odrazový můstek – „Přiznejme si!“

Tak jsme si uvedli řadu dosti pesimistických pohledů. Snažili jsme se popsat je střízlivě. Je dobře, když si tyto znepokojující skutečnosti připustíme, bylo by škodlivé je ignorovat. Pokud je uznáme, mohou nás částečně motivovat, abychom nezůstali jen u zjištění záporných jevů. Nezůstaneme přece u zjištění, že mnoho lidí nemá to, co potřebuje ke skutečně lidskému životu.

Existuje něco, co může naplnit to prázdno v nitru, kdo uspokojí hlad srdce?

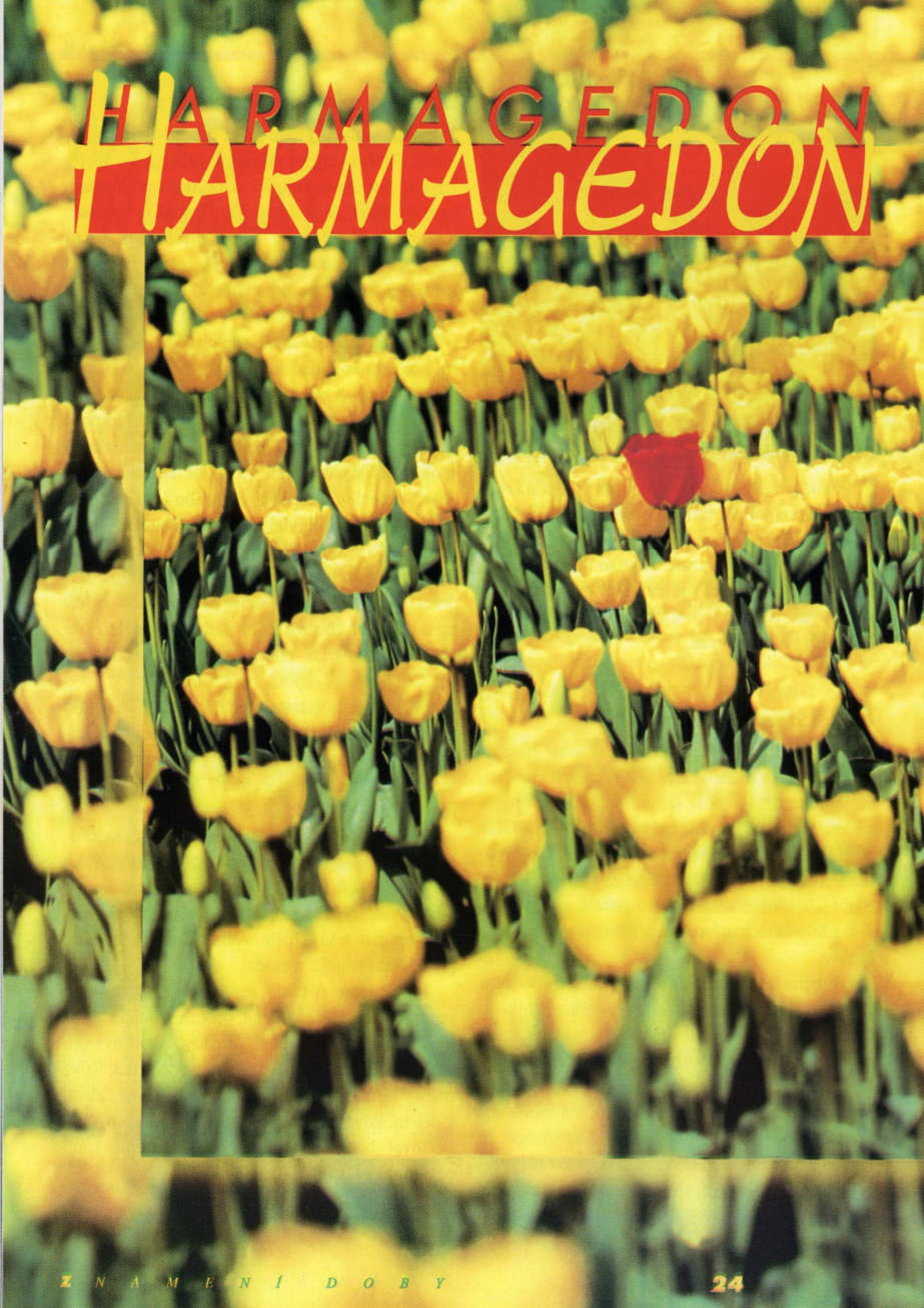
Přiznejme si nejdříve, že většina z nás vyjíždí do života bez zásob. Nedostali jsme snad to podstatné v dětství, v mládí nás možná zklamala lidská společnost jako celek. A my? – Nic. Jdeme tak dál. Sami chceme dělat něco dobrého, chceme být užiteční, něco dobrého v životě dokázat – ale nemáme na to sílu, jsme vyčerpaní, nemáme z čeho dávat druhým, jsme prázdní. Co od nás může kdo čekat? Někteří z nás se snaží ze sebe něco vyždímat, opravdu chceme něco dát, něco udělat. Ale prostě nemáme co, protože si nikam nechodíme pro to, co by nás naplnilo, nasýtilo.

„Všichni, kdo žízníte, pojdte k vodám, i ten, kdo peníze nemá. Pojdte, kupujte a jezte, pojdte a kupujte bez peněz a bez placení víno a mléko! Proč utrácíte peníze, ale ne za chléb? A svůj výdělek za to, co nenasytí?“ (Iz 55,1.2)

Musíme přijímat, abychom mohli dávat. Kristus, zakladatel křesťanství, vždy nejdříve lidem řekl: „Pojďte, odpočiňte si, přijďte ke mně!“ A potom, když si odpočinuli, nabrali sílu, získali důvěru, potom jim zase řekl: „Jděte, věřím vám.“ Je to velmi prostá terapeutická metoda.

To, co jsme si řekli, se netýká jen těch, kteří vnitřně velmi těžce strádají, protože od dětství tak trpí. Nejde jen o „sociální případy“. Platí to i pro nás, kteří ve společnosti nijak nevybočujeme. Když máme sami mít kladný vztah k druhým lidem, k dětem, když máme být kladným příkladem a poskytovat hodnotné informace – musíme sami někde mít svůj zdroj síly.

PAVLA ŠUSTKOVÁ

A dense field of yellow tulips with green leaves. A single red tulip is visible in the middle-right section of the field.

HARMAGEDON HARMAGEDON

VÁLKA BUDOUNOSTI, PŘÍTOMNOSTI I MINULOSTI

16. ledna 1991 dopoledne jsem se zrovna účastnil kursu na téma: Co Bible učí o událostech „doby konce“, když byla zveřejněna zpráva, že jednotky OSN zaútočily na Irák. Profesor zrušil odpolední sezení a zbytek tohoto i část dalšího dne jsme strávili s očima upřenými na televizní obrazovky.

O padesát dní později seděli vojáci Saddáma Husajna v podzemních bunkrech, když je letadla spojenců zasypala krupobitím bomb. Zkoprnělí iráčtí vojáci začali houfně přebíhat na druhou stranu fronty. Pro nás, kteří jsme válku v Perském zálivu viděli v televizi, byla válka velice reálná. Avšak tisíckrát reálnější byla pro ty, kdo ji zažili na vlastní kůži.

Někteří křesťanští vykladači ji označovali za začátek války, o které se mluví v poslední knize Bible – ve Zjevení Jana – a která je tam nazývána Harmagedon. Podle biblických proroctví je přede dveřmi a v porovnání s ní nám bude „Operace pouštní bouře“ připadat jako dětská hra na kovboje a Indiány. Naštěstí, pokud jde o ni, nejsme ponecháni v nevědomosti. Zjevení nám k ní podává řadu informací. Podívejme se v tomto článku alespoň zběžně na základní fakta.

Úvodem citujme několik veršů, které ji popisují:

- „Drak v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu...“ (12,17)
- „Tu jsem viděl, jak se z moře vynořila dravá šelma... A bylo jí dáno, aby vedla válku proti svatým a aby nad nimi zvítězila...“ (13,1.7)
- „Tu jsem spatřil ženu sedící na dravé šelmě nachové barvy, plné rouhavých jmen, o sedmi hlavách a deseti rozích. Deset rohů... je deset králů... Ti budou bojovat s Beránkem...“ (17,3. 12.14)
- „A viděl jsem dravou šelmu a krále země i jejich vojska shromážděná, aby vytrhli do boje proti jezdcí a proti jeho vojsku.“ (19,19)

Tato válka začala vlastně před tisíciletími v nebi, když se satan, zvaný též ďábel, vzbouřil proti Bohu. Kvůli této vzpouře byl se svými následovníky vypovězen z nebe a svržen na zem (12,9). Od té doby trvá na této planetě stále boj proti Bohu. Satan se snaží zničit systém (principy, podstatu) Božího království. Boj mezi Kristem a satanem, mezi silami dobra a mocnostmi zla, je duchovním zápasem. Stojí v pozadí bitvy Harmagedon, která bude jeho závěrečným viditelným projevem. Bible používá termíny jako vojsko, válka, boj, nepřátelství a zbroj a chce jimi přiblížit podstatu duchovního boje. Na známém chce vysvětlit neznámé a na hmotném duchovní principy.

Nyní se snad ani tato válka nezdá být zrovna skutečná. Povídamy si o ní stejně nezaujatě, jako když třeba mluvíme o dobytí Řecka Římany před 2000 lety. Jenže konflikt mezi Řeckem a Římem se týká minulosti, a proto hrůzu této války už nikdo nepocítí. Avšak Harmagedon se týká budoucnosti – a věřím tomu, že velmi blízké.

A teď se pokusme na tento problém podívat podrobněji. Vraťme se k některým textům knihy Zjevení, které se bezprostředně dotýkají otázky Harmagedonu, a postupně si je rozeberme. Podívejme se, co se můžeme dozvědět o závěrečné bitvě na zemi. Kde a kdy k ní dojde? Kdo budou její hlavní účastníci? A o co vlastně především půjde?

Válka s drakem

„Drak v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu...“ (12,17)

Co, nebo kdo je drak? Kdo je ta žena, na kterou drak útočí? A kdo je jejím potomstvem?

Zjevení nám přesně říká, kdo jsou účastníci tohoto konfliktu. Drak je satan – ďábel. Žena a její potomstvo představují ty, kteří „zachovávají přikázání Boží a drží se svědectví Ježíšova“ (v. 17). Ti

Nejvíce vzrušující část verše ze Zj 17,14 je ta, ve které se říká, že Ježíš Kristus v harmagedonské bitvě zvítězí. Druhá, neméně vzrušující zpráva je, že ty i já – pokud máme zájem – můžeme být s ním.

jsou Božím lidem. Tedy křesťané. Katolíci, protestanté a – ano, pokud správně čtu Bibli – lidé všech náboženství, kteří ze srdce slouží Bohu (Ř 2,14. 15).

Válka s mořskou šelmou

Ihned po Janově zprávě o drakově útoku na ženu je nám představen silný tvor, který vystupuje z oceánu: „Tu jsem viděl, jak se z moře vynořila dravá šelma,“ říká Jan, „o deseti rozích a sedmi hlavách; na těch rozích deset královských korun a na hlavách jména urážející Boha.“ (13,1)

Jaká je tato šelma?

Zprv – je velmi silná. Budou ji následovat lidé celého světa a budou se ptát: „Kdo se může rovnat té dravé šelmě, kdo se odváží s ní bojovat?“ (v. 4) Je nepřemožitelná. Nikdo ji nemůže napadnout a porazit.

A přesto se o to několik odvážných pokusí. Zjevení říká, že jí „bylo dáno, aby vedla válku proti svatým a aby nad nimi zvítězila“ (v. 7). Svatí – tedy Boží lid – se šelmě postaví, ačkoliv za svůj odpor zaplatí vysokou cenu. Zjevení říká, že šelma nad svatými zvítězí. Boží lid je tedy odsouzen k záhubě.

Opravdu?

Válka s šelmou nachové barvy

Další odkaz na Harmagedon je ve Zjevení 17. Tato kapitola začíná výjevem, v němž prostitutka sedí na šelmě nachové barvy a – tak jako šelma ve 13. kapitole – i ona má sedm hlav a deset rohů.

Na válku odkazuje 14. verš, který říká: „Ti budou bojovat s Beránkem.“

Zájmeno „ti“ poukazuje na 10 rohů nachové šelmy a verš 12 vysvětluje, že rohy představují 10 králů. Králové znamenají „hlavy států“, což může v naší době zahrnovat prezidenty a předsedy vlád.

V širším smyslu představují tito králové národy, nad kterými vládnou. Dnes je ovšem na světě mnohem více národů než deset. „Deset králů“ ze Zjevení zřejmě reprezentuje všechny národy světa v době tohoto závěrečného konfliktu.

Nyní si povšimněme následujícího: „Ti [národy světa] budou bojovat s Beránkem.“ Tak se národy světa přidají k ďáblu na jedné straně, zatímco Beránek je na straně druhé. „Beránek“ ve Zjevení vždy představuje Ježíše Krista (viz např. Zj 5,6).

Jak úžasné! Sám Ježíš Kristus bude jedním ze zúčastněných v závěrečném světovém konfliktu! A Zjevení říká: „Beránek je [národy na zemi] přemůže, protože je Pán pánů a Král králů.“ (17,14)

Jezdec na koni

Závěrečný obraz války se objevuje ve Zjevení v 19. kapitole: „A viděl jsem nebesa otevřená, a hle, bílý kůň, a na něm seděl ten, který má jméno Věrný a Pravý, neboť soudí a bojuje spravedlivě.“ (v. 11)

A kniha Zjevení dále říká: „Za ním nebeská vojska na bílých koních, oblečená do bělostného čistého kmentu.“ (v. 14) Výraz „nebeská vojska“ pravděpodobně ukazuje na anděly (12,7-9).

Samozřejmě víme, že ďábel bude na druhé straně. Přidá se k němu někdo? Ano! Vždyť Jan říká: „A viděl jsem dravou šelmu a krále země i jejich vojska shromážděná, aby vytrhli do boje proti jezdci a proti jeho vojsku.“ (19,19)

Účastníci ze Zj 19 jsou přesně titíž jako v kapitole 17 – Ježíš se svými následovníky na jedné straně, a ďábel se svými následovníky na straně druhé. A také 19. kapitola svědčí o téže závěru. Říká, že „šelma byla zajata“ – stala se válečným zajatcem, chcete-li – a „za živa byli šelma a její prorok hozeni do ohnivého jezera hořícího sírou“ (v. 20).

Ve Zj 13,4 čteme otázku: „Kdo se odváží s ní [tedy s šelmou] bojovat?“ 19. kapitola na tuto otázku odpovídá: Ježíš, jezdec na bílém koni, může vést válku proti šelmě – a porazit ji.

Pojďme se podívat, co nám dále říká Zjevení o Harmagedonu.

Kdy k tomu dojde?

Závěrečný konflikt na zemi se bude skládat ze dvou fází. Ta první začne krátce před Ježíšovým druhým

příchodem. V této fázi bude mít válka formu pronásledování Božího lidu po celé zemi. Kniha Zjevení například říká, že síly zla nařídí, aby byl zabit každý, kdo odmítne určitý způsob bohoslužby, který bude jako jediný obecně uznáván jako správný (13,15). V této fázi války to bude vypadat, že ďábel a jeho následovníci vítězí. Proto prorok Jan napsal, že „vedla válku proti svatým a... nad nimi zvítězila“ (v. 7).

Druhá fáze harmagedonské bitvy bude probíhat při Kristově druhém příchodu. Většina komentátorů Bible se shoduje v tom, že obraz ze Zj 19 – kde se hovoří o Ježíši a jeho vojsku, které jede z nebe na bílých koních – je symbolickým popisem druhého Kristova příchodu.

Kde k tomu dojde?

V hebrejštině slovo *Harmagedon* znamená „hora Megiddo“. V Palestině ovšem neexistuje žádná hora Megiddo. Je tam však údolí Megiddo. To vede mnohé křesťany k tomu, že věří, že k závěrečnému světovému konfliktu dojde v tomto údolí. Proto také to přirovnání války na Blízkém východě k počátku Harmagedonu.

Ale, jak jsme již pochopili, tento boj bude probíhat mezi Kristem a satanem a jejich následovníky. Jelikož každá lidská bytost se přidá na jednu nebo druhou stranu, můžeme z toho vyvodit, že Harmagedon nebude omezen na jedno místo na zemi. „Bitevním polem“ tedy bude celá naše planeta. Harmagedonský boj je vlastně pouze jiný název pro celoplanetární krizi těsně před druhým příchodem Ježíše Krista, kdy se Boží nepřátelé společně postaví proti Božímu lidu a proti zjevené Boží vůli.

Harmagedon, ty a já

Když hovoříme o této závěrečné světové válce, mluvíme vlastně o válce, která trvá od chvíle, kdy v Edenu satan pokoušel Evu. Jde o letitý spor mezi dobrem a zlem a *trvá v tobě i ve mně celý život*.

Každý člověk, který jde do války, se musí rozhodovat. Počínaje generálem, který plánuje celkovou strategii, a konče vojákem, který se plazí trávou a blátem a snaží se rozhodnout, zda nepřítele zastřelí nebo zajme.

Při boji mezi dobrem a zlem ve tvém i mém srdci také jde o rozhodování. Jak se například rozhoduješ, když máš příležitost „podvádět“ při přiznání daně z příjmu? Co se stane, když máš na někoho vztek a můžeš buď vybuchnout, nebo zůstat zticha?

Co děláš, když se ti někdo v práci zdá přitažlivější než tvá manželka či tvůj manžel? Ty i já stojíme před podobnými rozhodnutími vlastně každý den.

A v tomto smyslu je tato válka skutečná právě také nyní!

Harmagedon je sice „fyzicky“ stále ještě budoucností – i potom však bude vyžadovat rozhodnutí týkající se duchovních a morálních hodnot. A proto je v této souvislosti nutné zdůraznit: *Dokud se nerozhodneme změnit se, budeme stejná duchovní a morální rozhodnutí, jaká činíme teď, činit i v závěrečném vyvrcholení světového konfliktu.*

Ježíš Kristus chce být na naší straně

Silná šelma, která se vynořuje z moře ve Zj 13, se zdá být nepřemožitelná. V první fázi konfliktu proti ní nikdo není schopen bojovat. Pokusí se o to svatí, šelma je však porazí. Ve Zj 19 se však v boji s touto šelmou střetává jezdec na bílém koni, porazí ji a uvrhne do jezera s hořící sírou.

Zj 17,14 říká, že národy země „budou bojovat s Beránkem, ale Beránek je přemůže, protože je Pán pánů a Král králů; ti, kdo jsou s ním, jsou povolání a vyvolení a věrní.“

Rozeberme si tento verš.

Nejvíce vzrušující část je ta, ve které se říká, že Ježíš Kristus v harmagedonské bitvě zvítězí. Druhá, neméně vzrušující zpráva je, že ty i já – pokud máme zájem – můžeme být s ním. Vlastně bych to chtěl obrátit a říci, že během harmagedonské bitvy může být Ježíš „s“ *tebou i se mnou*. Což právě tohle neslibil před 2000 lety? Vždyť řekl: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“ (Mt 28,20) A on tento slib chce dodržet až do cílové čáry, tedy až do konce.

Ale co ďábel, který tuto válku před tisíciletími v nebi začal, když se vzbouřil proti Bohu? Jaký bude jeho úděl?

Zjevení říká, že šelma (satanovi lidští spojenci) budou „za živa... hozeni do ohnivého jezera hořícího sírou“ a konečně i sám satan bude uvržen do téhož ohnivého jezera a navěky zničen (19,20; 20,10).

Harmagedon je opravdová válka. Během ní však bude mít Boží lid na své straně Boha – Ježíše Krista, a ten porazí všechny nepřátele včetně samotného ďábla, který se tak zoufale snažil je zničit. Jestliže se dnes postavíme na jeho stranu, můžeme si být jisti, že on nás na své straně udrží i v závěrečné největší bitvě, jakou kdy tento svět poznal.

MARVIN MOORE

STŘEDISKO KORESPONDENČNÍCH KURZŮ,

Kopaniny 13, 702 42 Ostrava

JE TU PRO VÁS!

Na uvedené adrese můžete dostat bezplatně materiál, který Vám v jednotlivých lekcích pomůže získat nový pohled na sebe sama i na události kolem nás.

IMPULZY ŽIVOTA

Korespondenční kurz přibližující zajímavým způsobem aktuální poselství Bible.

RODINA

Korespondenční kurz, jehož autorem je známý psycholog Prof. PhDr. Jaro Křivohlavý. Osm lekcí pro zlepšení života a vztahů ve Vaší rodině.

RÁDIO HLAS NADĚJE

pro vás vysílá každý den

**v 10⁰⁰ a v 15³⁰ hod.,
v neděli v 10⁰⁰ a v 15⁰⁰ hod.
na krátkých vlnách v pásmu 49 m
na frekvenci 5,94 MHz (5940 kHz).**

RÁDIO HLAS NADĚJE

Peroutkova 57, 150 00 Praha 5

tel./fax: 02/57 21 07 94

PÍSEŇ PÍSNÍ

Proč byla tato kniha napsána?

Kdyby se Píseň písní objevila kdekoli jinde, bylo by nám hned jasné, proč byla napsána: Jde totiž o milostnou báseň. A chce se nám říct: O erotickou milostnou báseň.

Co je však pro odborníky už tisíce let záhadou, je skutečnost, že se tato kniha nachází právě v Bibli. Nezdá se, že by se tam hodila – vždyť působí do té míry překvapivě či nevhodně, jak nevhodně by působil třeba vášnivý polibek při bohoslužbě.

Po celá staletí přicházeli odborníci přinejmenším s třemi vysvětleními, proč byla Píseň písní napsána – tedy s třemi teoriemi, z nichž každá má vlastní způsob interpretace této knihy.

Jedno z nejstarších vysvětlení zní, že Píseň písní (známá i jako Píseň Šalomounova nebo Šalomounova Píseň písní) je alegorií lásky Boha ke svému lidu. Pak každá věc v této knize je obrazem, a představuje tedy něco jiného. – Šalomoun představuje Boha, žena Izrael (nebo církev či člověk), její zuby reprezentují čisté učení, její vlasy pohanské národy, její prsa jsou zase symboly Starého a Nového zákona atd.

Ačkoliv je tento přístup stále oblíbený, bývá v poslední době hojně kritizován. Je pravda, říkají odborníci, že Boží láska k nám je podobná lásce ženicha ke své nevěstě. Jestliže však symboliku této knihy budete aplikovat do důsledků, můžete se dostat do pořádných problémů. Může vás to totiž přivést k pocitovým, fantastickým, nebo dokonce přímo nesmyslným interpretacím.

Z těchto i jiných důvodů někteří odborníci tvrdí, že kniha není alegorií, ale dramatem. Říkájí, že kniha nemá dvě hlavní postavy, ale tři: prostého pastýře, jeho krásnou šulamítskou milenkou a hříšného krále, který se neúspěšně snaží ji odlákat. Pokud knihu čtete takto, pak je silným argumentem ve prospěch monogamie a výrazným obviněním Šalomouna – krále známého mnoha svými manželkami a konkubinami.

Jiní odborníci však s tím nesouhlasí. Zdůrazňují, že drama bylo ve starověkém Izraeli neznámé. A navíc, kniha postrádá mnohé prvky, které byste v divadelní produkci očekávali – např. zápletku.

Proto je dnes často přijímán takový pohled na tuto knihu: Píseň písní prostě není ničím víc, než tím, co o sobě tvrdí: milostnou písní (nebo dokonce sbírkou asi třiceti milostných písní). Její jednotlivé části se možná zpívaly o jarních svátcích, jako jsou velikonoce nebo svátek stánků. A jiné zase na svatbách. Jejich záměrem však vždy bylo chválit vzájemnou lásku muže a ženy – lásku, která je „silná jako smrt“ (8,6).

Zřejmě to byl alegorický výklad, který umožnil přijetí knihy do kánonu. Bible však ví i o stvoření muže a ženy a jejich vzájemném vztahu, který má být odleskem Boží lásky k nim. Zřejmě neporozumíme Písní správně, budeme-li jednostranně zdůrazňovat buď jen alegorickou, zduchovňující stránku, nebo zase naopak stránku naturalistickou, profánní. I pravda mívá dvě stránky. Jen tam dosáhne lidská láska vrcholu a bude čistá a věrná, kde bude zakotvena v Boží lásce. Můžeme proto v Písní písní vidět chvalozpěv na lásku člověka k člověku a současně ji chápat jako obraz lásky Hospodina k jeho lidu či Krista k církvi.

Co se z této knihy můžeme naučit?

Někteří zastávají názor, že Boží následovníci by měli být lidé zachmuření a neradostní. Prostě písní, odříkaví. Dokonce mravokární. A Boha že prý rozčiluje, když se kdykoliv, kdekoli a jakkoli někomu podaří těšit se z radosti života.

Takový názor nemá opodstatnění.

Píseň písní nám připomíná, že Bůh stvořil celého člověka, i naše tělo, Bůh stvořil dokonce sex. On věděl, co dělá, když nám dal možnost těšit se také z fyzického aktu lásky.

A Píseň písní líčí toto potěšení slovy, které není možné popsat jinak, než jako svůdné, romantické a erotické. Tato kniha není pro lidi rezervovaná, pro nějaké puritány. Je to kniha, která se vrací zpět do časů ráje, kdy „oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se“ (Gn 2,25).

Pro jistotu je třeba ovšem zdůraznit: Píseň písní objasňuje, že samotná láska neodstraní všechny těžkosti, ani nezabrání všem nedorozuměním. A říká také – láska popisovaná v této knize je láska založená na oddanosti. Je monogamní. Není to záležitost rozmaru nebo pocitu. Je to láska, která trvá – láska, která sama sebe vyjadřuje ve vzájemném odevzdání, nesobeckém postoji a věrnosti.

Pokud jsou tyto podmínky splněny, říká Píseň písní, pak už jde téměř všechno...

Přesně tak, jak to Bůh zamýšlel.

Slova, která potřebujeme znát

Mnohá ze slov, která se objevují v Písni písní, se už nikde jinde v Písmu nevyskytují, mnohá zjevně poukazují na nějaké místo, rostlinu nebo živočicha. A navíc, zdá se, že mnohá ze slovních spojení jsou eufemismy. Z těchto důvodů je těžké vědět přesně, co v některých částech knihy autor zamýšlel.

Významem následujících slov jsou si však odborníci povětšinou jisti:

Aloe: parfém. Většina odborníků se domnívá, že je to produkt stromu *Aquilaria agallocha* v jihovýchodní Asii, který dosahoval výšky 30-36 m.

Amána: pohoří Antilibanonu v dnešní Sýrii, těžil se zde alabastr.

Batrabímská brána: jedna z chešbónských bran.

Ěn-gedí: horký pramen na západním pobřeží Mrtvého moře, který poskytuje vodu vinicím a sadům této nádherné oázy.

Gileád: nachází se na druhé straně Jordánu než Jeruzalém, tato hornatá oblast o rozloze 32 x 113 km byla hustě zalesněná a používala se k pasení dobytka.

Henna: tropický keř, který dorůstá výšky až 3,6 m a má sladce vonící žlutobílé květy. Používal se k přípravě načervenalé hnědé kosmetické barvy.

Chermón: jižní část pohoří Antilibanonu v Sýrii.

Chešbón: město, jehož strategická poloha mu dovoľovala kontrolovat údolí dolního Jordánu.

Jablíčka lásky: plody mandragory vypadají jako kříženec rajčete a jablka; byly považovány za afrodiziakum.

Kédar: kočovný lid Syrské pouště, známý svými stády.

Mřížoví: Jelikož neexistovalo okenní sklo, zakrývala se okna dřevěnou mřížkou.

Myrha: pryskyřice ze stromu *Balsomodendron myrrha*; používala se jako přísada do některých parfémů.

Nard: neuvěřitelně drahý parfém dovážený z Himálaje, ceněný pro mimořádnou vůni.

Nosítka: židle nebo lůžko nesené za tyče na ramenou dvou nebo více mužů.

Puškvorec: vlastně třtina, byl dovážen z velké dálky. Oddenky puškvorce, silně vonící, obsahují aromatickou silici.

Senír: jiné jméno pro Chermón.

Šafrán: pravděpodobně šafrán setý – zdroj parfému.

Šalomoun: Davidův syn a král Izraele. Byl známý svou moudrostí, bohatstvím, vojenskou silou, ale také mnoha manželkami a konkubínami. Vysoké daně a nucená práce, které potřeboval pro podporu své politiky, však mnohé lidi učinily nešťastnými a po jeho smrti vedly také k rozpadu království.

Šáron: rovina při pobřeží Středozemního moře ve střední Palestině, mezi městem Jaffou a horou Karmel, jde tedy o mírně zvlněnou pláň nedaleko severního izraelského pobřeží.

Šulamítka: jméno Šulamít souvisí s výrazem šalóm, tedy pokoj. Jiní myslí na rodačku z Šulamu, známého i jako Šúnem, města ležícího asi 80 km severně od Jeruzaléma. Moderní badatelé mají Šulamít za ženský protějšek Šalomouna. Pak je to tedy žena patřící k Šalomounovi.

Tirsa: toto město, známé svou krásou, leželo asi 40 km severně od Jeruzaléma. Když se Izrael po Šalomounově smrti rozdělil, sloužila Tirsa půl století jako hlavní město severního království.

V Písni písní najdete:

- „Vstaň, má přítelkyně, krásko má, a pojď! Hle, zima pominula, lijavce přešly, jsou tytam. Po zemi se objevují květy, nadešel čas prořezávat révu, hlas hrdličky je slyšet v naší zemi.“ (2,10-12)
- „Probud se, vánku severní, přijď, vánku jižní, ať voní moje zahrádka, ať její balzámy proudí jak bystřiny, ať přijde do své zahrady můj milý a jí výtečné ovoce její.“ (4,16)
- „Kdo je ta, jež jak Jitřenka shlíží, krásná jako Luna, čistá jako žhoucí Slunce, strašná jako vojsko pod praporcí?“ (6,10)
- „Zapřisáhám vás, jeruzalémské dcery, nebudte a nezburcujte lásku, dokud nebude chtít sama.“ (8,4)
- „Polož si mě na srdce jako pečeť, jako pečeť na své rámě. Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky. Žár její – žár ohně, plamen Hospodinův. Lásku neuhásí ani velké vody a řeky ji nezaplaví. Kdyby za lásku chtěl někdo dávat všechno jmění svého domu, sklídl by jen pohrdání.“ (8,6,7)

TĚŽKÝ PROBLÉM TÍŽE

PŘED 330 LETY IZÁK NEWTON
OBJEVIL GRAVITAČNÍ SÍLU

Dokončení ze strany 8

ván dopis, který napsal dr. Bentleymu do Westminsteru. V něm mimo jiné uvedl:

„... když jsem psal své pojednání o systému světa, měl jsem stále jedno oko upřeno na principy, jež by mohly působit v soudném muži víru v božství... Pohyby, jež planety nyní mají, nemohly vyplynout pouze z nějaké přirozené příčiny, nýbrž byly do nich vloženy inteligentním hybatelem... Vytvořit planetární systém se všemi jeho pohyby vyžadovalo příčinu, která rozumí a umí porovnávat velikosti hmot slunce, planet a gravitační síly, jež z nich plynou... Tato příčina nemohla být slepá a náhodná, nýbrž velmi obratná v mechanice a geometrii...“

Teorie o „Velkém třesku“, kterým vznikla vesmírná tělesa z jakéhosi shluku prahmoty, jen ukazuje, že vesmír měl svůj počátek. Že by to bylo jen náhodným výbuchem jako při neštěstí v prachárně, vyvracejí právě slova citovaná Newtonem. Planety nemohly být usazeny ve svých drahách náhodným výbuchem právě tak, jako při výbuchu v tiskárně by nevzniklo ranní vydání novin.

Voltaire o Newtonovi napsal: „Newton byl vnitřně přesvědčen o existenci jednoho Boha... Všechna Newtonova filozofie směřuje nutně k poznání Nejvyšší bytosti, která všechno stvořila a uspořádala...“

Existenci tíže není třeba dokazovat. Všichni podléháme jejímu působení. Nijak nás nepřekvapuje – je pro nás známou zkušeností. Jen k jejímu překonání musíme vynakládat velké množství energie. Letadlo spotřebuje většinu síly svých motorů právě jen k jejímu překonání, jen nepatrný zbytek pak k pohybu kupředu.

Na spokojenost a kvalitu našeho života mají však největší vliv jiné „tíže“. Osvícenci v čele s Descartem byli okouzleni hodinovým strojem. Stejně tak viděli i celou přírodu jako hodinový stroj, který velký Hodinář uvedl do chodu, ale více do jeho běhu nezasahuje.

Existence gravitace, jejíž působení je na první pohled patrné, ale přitom naprosto nevysvětlitelné a záhadné, ukazuje spíše na Tvůrce, který stále působí a udržuje svojí mocí chod vesmíru. „... On nese všechno svým mocným slovem“ (Žd 1,3) – píše apoštol Pavel. Ten, který „zavěsil zemi na ničem...“

(Jb 26,7), jak vyjadřuje kniha Jobova, nám nabízí pomoc při všech věcech, které tíží naše srdce a dělají nám život těžkým. Praví: „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout.“ (Mt 11,28)

Hle, co napsal veliký Newton, o kterém bylo řečeno, že to byl největší intelekt, jaký lidstvo mělo, na konci svých Principií: „Nemá význam říkat: můj věčný, můj nekonečný, protože tyto vlastnosti nemají žádný vztah k našemu životu. Má se říkat: ‘Můj Bůh’, a pod tím rozumíme Pána a Ochránce našeho života a předmět našich myšlenek.“

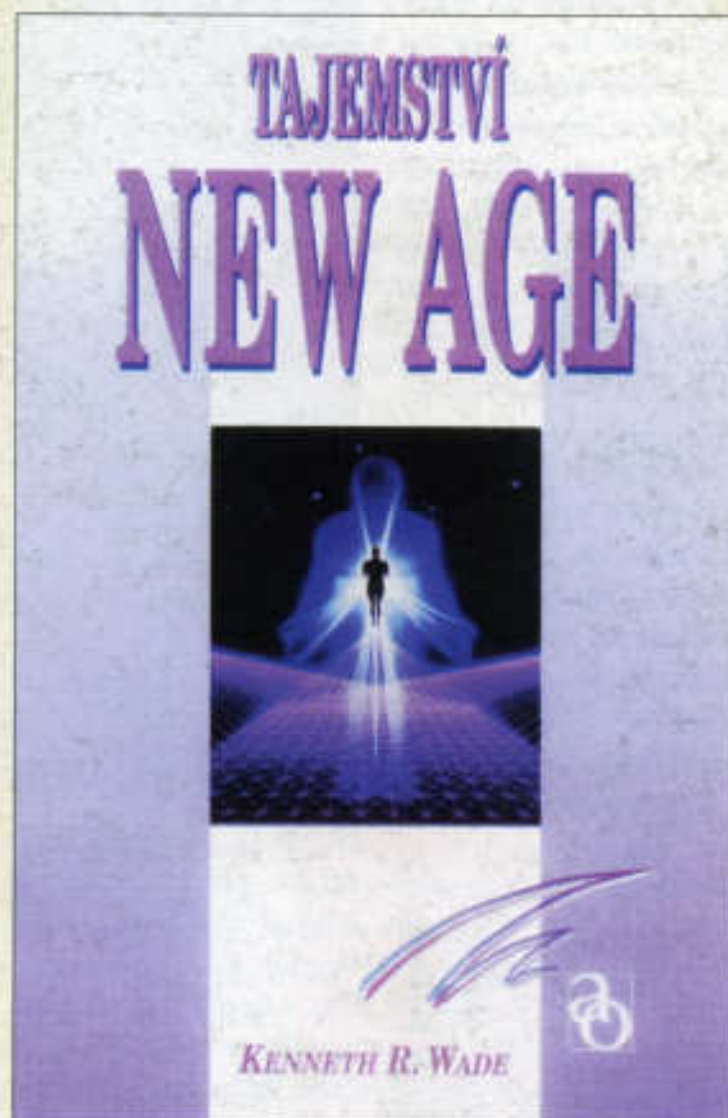
LUDVÍK ŠVIHALEK

Použitá literatura:

Seydler A.: Izák Newton a jeho Principie
Nový L., Smolka J.: Isaac Newton
Keler V.: Na prahu neznáma

Hnutí NEW AGE je sice nejvíce rozšířené v Severní Americe a západní Evropě, jeho postup je však nezadržitelný – vliv na myšlení lidí je znatelný stále více i u nás.

Mezi jeho přívrženci obecně přetrvává optimistický názor, že stojíme na prahu „nového věku“ duchovních objevů, v astrologii nazývaného jako věk Vodnáře. Cílem je „nový světový řád“, nový věk pro lidstvo i naši zemi. A cestou k němu – cestou k objevení nových pravd – je právě „náboženství“ NEW AGE.

Co to vlastně je? Co učí? Jaké jsou jeho kořeny, jaké jeho zákulisí? Z jakých zdrojů vychází a kam vede? Co může dát člověku dneška – každému z nás? Jak jsou s filozofií NEW AGE spojeny slavný knižní titul Jonathan Livingston Racek nebo ještě slavnější televizní seriál Star Trek?

Na tyto a podobné otázky se pokouší najít odpověď tato knížka.

Brož., formát 11 x 18 cm, 128 stran, cena 48,- Kč.

Knihu si můžete objednat na adrese:
Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec

KNIKOVNA